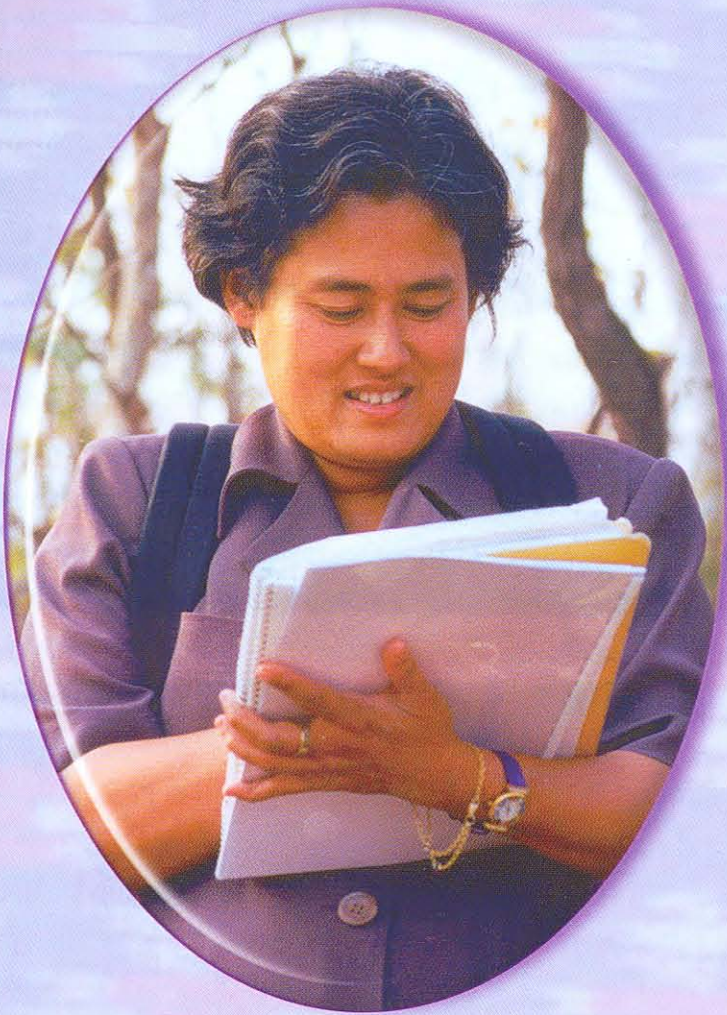

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร
ตามพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
ระยะที่ ๓
พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักพระราชวัง สอนจิตรลดา

“...ปรัชญาของงานอยู่ที่ตรงไหน เราต้องการให้ทุกคน
มีความมั่นคง มีความเป็นสุข อยู่ดีกินดี มีโอกาสในชีวิตที่จะได้
รับความรู้ แล้วยังฝึกฝนความสามารถ สามารถที่จะสร้างความ
ก้าวหน้าให้แก่ตนเองได้ให้เท่าเทียมกันทุกคน...”

(พระราชดำรัสพระราชทานเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๓)

คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ ๒

เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมา ได้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อหน่วยงาน และการแบ่งสังกัดของสถานศึกษาใหม่ ตามการปรับโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นในการพิมพ์แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ระยะที่ ๓ ครั้งที่ ๒ นี้ จึงได้ไปเปลี่ยนแปลงชื่อของหน่วยงาน อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน และกรมอาชีวศึกษา เป็นสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รวมทั้งจัดทำรายชื่อสถานศึกษาตามเขตพื้นที่การศึกษาใหม่ด้วย เพื่อสะดวกในการติดต่อและประสานงานต่อไป

คณะทำงาน

พ.ศ. ๒๕๔๗

คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ ๑

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ จัดทำขึ้น เพื่อให้การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป

ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ระยะที่ ๓ นี้ ยังคงยึดเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเช่นเดียวกับแผนที่ผ่านมา แต่จะมีความแตกต่างไปจากแผนเดิมคือการเน้นวิธีการพัฒนาด้วยการศึกษา และการพัฒนาแบบองค์รวมมากขึ้น พร้อมกับการขยายมุมมองในการพัฒนาให้กว้างขวางขึ้น เพื่อให้ผู้ใช้แผนฉบับนี้สามารถปรับให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนที่มีความหลากหลายได้

คณะทำงานหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับนี้ จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครู และเป็นกรอบในการสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารได้รับโอกาสเท่าเทียมผู้อื่น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อันเป็นพระราชประสงค์สูงสุดของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

คณะทำงาน

พ.ศ. ๒๕๔๕

สารบัญ

ส่วนที่ ๑	พระราชดำริการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร	๑
ส่วนที่ ๒	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	๑๑
ส่วนที่ ๓	เป้าหมายและวัตถุประสงค์	๒๕
	แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร	
	ตามพระราชดำริ ระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙	
ส่วนที่ ๔	แนวทางการพัฒนา	๓๓
	วัตถุประสงค์ ๑	๓๔
	วัตถุประสงค์ ๒	๓๘
	วัตถุประสงค์ ๓	๔๐
	วัตถุประสงค์ ๔	๔๓
	วัตถุประสงค์ ๕	๔๔
เอกสารอ้างอิง		๔๗
ภาคผนวก		๔๙
ภาคผนวก ก	โครงการตามพระราชดำริ	๕๐
ภาคผนวก ข	พื้นที่เป้าหมาย	๕๙

พระราชดำรัส

การพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในถิ่นทุรกันดาร

“...อย่างเราๆ นั้นมีโอกาสที่ดีมาก มีอาหารการกินที่ดีทุกอย่าง อยากได้อะไรก็ได้ และยังมีโอกาสได้รับการศึกษาเล่าเรียนอย่างเต็มที่ ซึ่งนักเรียนเหล่านั้นจะได้รับการศึกษาคงจะไปไม่ถึงระดับที่เราได้ ส่วนที่เราได้รับก็เป็นการพิเศษแล้ว เพราะฉะนั้นในเมื่อเราเป็นบุคคลพิเศษได้โอกาสดีกว่าคนอื่น ก็เท่ากับประชาชนทั้งชาติสนับสนุนมาให้ทุนมา ให้ศึกษาได้ถึงระดับอุดมศึกษา ก็จะต้องมีหน้าที่ที่จะต้องทำอะไรตอบแทนเพื่อให้ผู้ร่วมชาติที่สนับสนุนเราได้มีโอกาสที่ดีขึ้นกว่านี้...”

(พระราชดำรัสพระราชทานเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๓๐)

จากประสบการณ์ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงได้รับในระหว่างการตามเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไปทรงเยี่ยมราษฎรในท้องถิ่นทุรกันดาร ทั่วทุกภาคของประเทศไทย และจากการทรงปฏิบัติหน้าที่สนองพระเดชพระคุณ ทรงพบเห็นปัญหาความยากจน ความขาดแคลนอาหาร และสภาพแวดล้อมที่ เสื่อมโทรม ประชาชนเป็นโรคขาดอาหารและสุขภาพอ่อนแอเจ็บป่วยไม่แข็งแรง ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ดี โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ มากที่สุด ทำให้สนพระทัยและมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือประชาชนเหล่านั้ นให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ดังนั้นเมื่อทรงสำเร็จการศึกษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยาม บรมราชกุมารี จึงทรงเริ่มงานพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดารขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๓ โดยทรงทดลองทำโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรง เรียนตำรวจตระเวนชายแดนจำนวน ๓ โรง และมีพระราชดำริถึงการเริ่มทรงงาน ในครั้งนั้น ว่า

.....ในระยะแรกเริ่มขึ้นด้วยความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องวิธีการที่จะพัฒนาบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดาร เมื่อแรกเริ่มคือประมาณพฤษภาคม ๒๕๒๒ ถึง ๒๕๒๓ ประมาณนั้น ได้มีความสนใจในเรื่องนี้ แต่วยังไม่ได้มีความรู้ในหลักการและวิธีการที่จะปฏิบัติมากนัก จึงหาโอกาสที่จะศึกษาโดยการขออาศัยโรงเรียนในสังกัดตำรวจตระเวนชายแดนเป็นแหล่งที่ศึกษาเพราะว่า เห็นว่าโรงเรียนในสังกัดตำรวจตระเวนชายแดนนั้น เป็นโรงเรียนในเขตท้องถิ่นที่ห่างไกลการคมนาคมและมีภาวะที่ยากลำบากต่างๆ ในตอนเริ่มต้นก็มุ่งไปในแง่ที่ว่า ทำอย่างไรเยาวชนที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนอย่างนั้น จะมีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะสร้างเสริมสติปัญญา เพื่อการศึกษาและพัฒนาตนเองให้เป็นประโยชน์ต่อภูมิสำเนาและสังคมสืบต่อไป ในการจัดการก็ได้ทดลองเริ่มด้วยการให้การศึกษาและช่วยเหลือในทางด้านเกษตร..... (๑)

.....อยากให้เป็นพืชผักหรืออุปกรณ์แล้วให้นักเรียนมาทำการเกษตรซึ่งเป็นวิธีที่อ้อมและยากขึ้นมามากทางหนึ่ง อาหารที่จะให้รับประทานนั้นเป็นอาหารที่ได้มาจากผลผลิตของนักเรียนผู้รับประทานเอง ซึ่งอาจจะได้ผลช้า แต่ก็ป็นวิธีหนึ่งซึ่งจะได้รับอาหาร และคิดว่าจะได้รับประโยชน์เป็นผลพลอยได้ที่สำคัญ คือความรู้ทางด้านเกษตรและด้านโภชนาการ ซึ่งจะป็นวิชาติดตัวไปจนนักเรียนเหล่านั้นเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่และได้ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม วิชาใหม่ๆ เหล่านั้น อาจจะนำมาช่วยในการครองชีพได้มากทีเดียว.....(๒)

.....เป้าหมายต่างๆ ที่รวมอยู่มีหลายอย่าง เช่น อยากจะให้ได้รับความรู้ ทางด้านวิชาการ ทางด้านหนังสือดีขึ้น ทั้งให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง เมื่อมี สุขภาพร่างกายแข็งแรงก็就会有ความสามารถในการศึกษาสูงขึ้นไปอีก หรือว่ามี ความสามารถ มีแรงที่จะประกอบอาชีพได้ดียิ่งขึ้น.....(๒)

.....โดยที่ถือว่าโรงเรียนนี้เป็นศูนย์กลางของชุมชนแห่งหนึ่ง ถ้าเรา สามารถทำให้คนรุ่นใหม่ในสังคม คือนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียน และพวกผู้ปกครองที่ จะมาดูมาช่วยมาเห็น มีความรู้ทางด้านเทคนิคทางการเกษตรอย่างใหม่ที่ทาง ราชการตั้งใจจะส่งเสริมแต่ก็ส่งเสริมตั้งแต่ในวัยเด็กวัยเรียน เมื่อเขาเติบโตเป็น ผู้ใหญ่เขาจะได้มีการได้รับการฝึกหัดให้ทำตามแบบแผนอย่างใหม่ ซึ่งจะมี ประสิทธิภาพมากกว่าที่เคยทำมา หรือว่าจะได้มีความคุ้นเคยในการติดต่อกับทาง ราชการ เมื่อมีข้อขัดข้องอะไรจะได้ปรึกษาหารือกันได้อย่างง่ายขึ้น และผู้ปกครอง คนในหมู่บ้านเอง เมื่อมีปัญหาข้อขัดข้องอะไรก็จะรู้ได้แน่ว่าจะมีที่ที่จะมาหาได้ ได้แก่ที่โรงเรียน ซึ่งครูจะได้เป็นส่วนที่จะช่วยเหลือได้มาก.....(๓)

เมื่อดำเนินการพัฒนาไปได้ระยะหนึ่ง จึงมีพระราชดำรัสถึงการพัฒนา อื่นๆ เพิ่มขึ้นตามมา ดังนี้

.....ในการดำเนินชีวิตของคนเรานั้นมีอยู่หลายๆ ด้านด้วยกัน ทั้งในด้าน การทำมาหากิน ในด้านสุขภาพอนามัย และการศึกษา....การส่งเสริมคุณภาพ ของการศึกษา เป็นการหาทางให้เกิดความเท่าเทียมกันในโอกาสที่จะได้รับ การศึกษาเพิ่มมากขึ้น ในเมื่อบุคคลที่เคยอยู่ในสภาพแร้นแค้นและยากจน สามารถ

พัฒนาตนเองขึ้นได้นั้น ก็จะมีส่วนทำให้ประเทศมีความมั่นคงและพัฒนาขึ้นต่อไป..... ตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของโครงการ คือ เรามีการอบรมครูหรือมีวิทยากรที่มาให้แนวความคิดต่างๆ แล้วตัวครูเหล่านี้จะเป็นแกนในการถ่ายทอดต่อไป เพราะฉะนั้นถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญ.....(๔)

.....จึงมาเน้นในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้การศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้นเป็นไปด้วยดี เนื่องด้วยอัตรากำลังของตำรวจตระเวนชายแดนที่อยู่ในแต่ละโรงเรียนบางโรงเรียนนั้นมีจำนวนน้อย ก็ได้อาศัยอาจารย์จากกรมการฝึกหัดครู ให้แนวความคิดต่างๆ ในการทำงาน อาจจะเรียกได้ว่ามีเทคนิค วิธีการ หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่คนในวงการศึกษามาค้นมาใหม่ๆ.....(๕)

.....เมื่อกาลผ่านมา ๑๐ ปี ความเปลี่ยนแปลงของประเทศมีมากขึ้น อย่างที่เราเห็นได้ชัดๆ เป็นตัวเลข อาจจะดูง่าย ๆ เช่น เรื่องเศรษฐกิจ การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ การเจริญขึ้นของธุรกิจ เป็นต้น ถึงแม้ว่าแหล่งปฏิบัติงานของเราจะอยู่ไกลแต่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับผลกระทบ ซึ่งไม่ใช่เป็นผลกระทบที่ไม่ดีเสมอไป เป็นผลกระทบทั้งดีและไม่ดี จึงเป็นเหตุให้คิดว่า จะมีอะไรเพิ่มเติมในส่วนของเราได้ กับบุคคลในความอารักขาดูแลของเรา คือด้านของความรู้ความสามารถ การศึกษา เมื่อบ้านเมืองเจริญก้าวหน้ามากขึ้นก็เป็นโอกาสให้บุคคลต่างๆ ได้สามารถพัฒนาตัวเอง และสร้างฐานะให้ดียิ่งขึ้น บ้านเมืองเหตุการณ์เปิดโอกาส

ให้มีความก้าวหน้า แต่เราก็ต้องกลับมาย้อนคิดว่า บุคคลในความอารักขาของเรา นั้น สามารถที่จะพัฒนาก้าวหน้าไปตามโอกาสที่เปิดให้หรือเปล่า.....

.....ก็เป็นสาเหตุให้อยากจะลองตั้งโครงการอีก ๒ โครงการหลัง ได้แก่การพยายามที่จะให้นักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของเราได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นกว่าระดับประถมศึกษา ซึ่งเราคิดกันมาแต่ก่อนว่าเป็นระดับที่พอสมควรและเบ็ดเสร็จในตัว ในเมื่อสังคมเปลี่ยนไปแค่นี้จะพอหรือไม่ อันนี้ก็เป็นเรื่องที่ต้องจะคิด อย่างน้อยส่วนหนึ่งที่พอทำได้ในทรัพยากรที่มีอยู่ หมายความว่าเท่าที่จะพอมีเงินมีทองมีทุนอยู่ ก็จะช่วยให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ตามกำลังความสามารถ.....(๕)การที่นักเรียนได้เรียนต่อนั้น ก็จะเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเอง คือเมื่อมีความรู้มากขึ้นควรมีโอกาสที่จะได้เลือกงานอาชีพที่จะเลี้ยงตัว ที่จะทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและทำประโยชน์ให้กับคนอื่นได้มากขึ้น.....(๖)

.....ส่วนนักเรียนอีกส่วนหนึ่งนั้น เราที่ทำงานอยู่ก็คงจะรู้จักเด็กและเห็นได้ชัดๆ ว่าบุคคล หรือเด็กเหล่านี้จะเป็นด้วยสติปัญญาและการเตรียมพร้อมตั้งแต่เล็กมาก็ตาม ฐานะทางเศรษฐกิจหรือว่าฐานะทางการเมืองและสังคมไม่เปิดโอกาสแน่ๆ ให้เขาได้ไปศึกษาต่อในระดับมัธยมหรืออย่างน้อยในช่วงนี้ไม่ทันการณ์ ก็อยากจะให้อะไรกับเขา เป็นส่วนเพิ่มเติมขึ้นมา แม้อาจจะเล็กน้อย แต่ก็ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ คือเรื่องของการฝึกฝนให้กระทำอาชีพได้.....(๕)

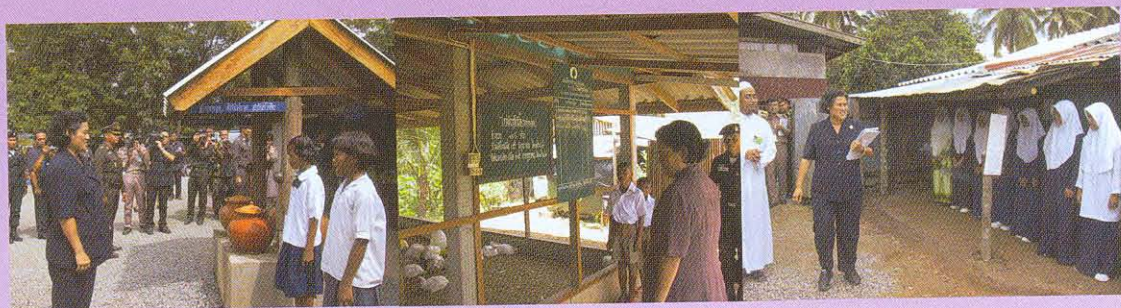

.....จุดมุ่งหมายของเรื่องนี้ก็มี ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งที่เขามาสอนให้กับนักเรียนเล็กๆ นั้น ก็ตั้งใจให้เป็นเหมือนงานศิลปศึกษาหรือหัตถศึกษาของโรงเรียน ซึ่งบางครั้งเราๆ สอนอยู่ เป็นครูสอนหมดทุกวิชา อาจจะนึกไม่ออกถึงการประดิษฐ์ การทำบางอย่างที่แปลกๆ ออกไป ทางเขาก็มาสอนก็ไม่ได้มุ่งว่าเป็นของให้ซื้อขายได้ เพราะว่าเราก็ต้องรู้เข้าใจว่านักเรียนยังเล็กๆ อยู่ ทักะะในการทำงาน หรือความสามารถ หรือฝีมือนั้นก็ยังไม่เข้าขั้น แต่ว่าอันนี้เป็นการฝึกให้รู้จักใช้มือใช้กล้ามเนื้อในการทำงานละเอียดๆ เป็นการฝึกนิสัย ฝึกสมาธิ ฝึกความตั้งใจ และลักษณะที่ชอบในเรื่องเชิงศิลปะ หรือการทำงานต่างๆ มาก่อน พอถึงนักเรียนชั้นโตขึ้นมา และศิษย์เก่า นั้น ก็มีความตั้งใจว่าบางคนหรืออาจจะเป็นคนส่วนมากทีเดียว ที่ไม่มีโอกาสไม่มีความสามารถที่จะเรียนต่อในชั้นสูงได้ ก็จะสามารถใช้วิชาที่ได้รับการสอนนี้ไปประกอบอาชีพ เป็นส่วนหนึ่งที่จะหาเลี้ยงชีพหาเลี้ยงครอบครัวได้.....(๖)

.....งานที่เรียกว่าอนุรักษ์ธรรมชาติ นั้น ก็ทำให้นักเรียนมีโอกาสดูได้ศึกษา รู้ถึงสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติว่าจะมีประโยชน์อย่างไรกับเรา และในเรื่องของสภาพแวดล้อมนั้น จะเห็นได้ว่าปัจจุบันนี้มีความเดือดร้อนต่างๆ มากขึ้น เช่น อาจจะน้ำท่วมหรือว่าน้ำแล้งกระทันหันนั้น ส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะว่าในเรื่องของพืชธรรมชาติป่าไม้ หรือดินถูกทำลายไป เพราะฉะนั้นถ้าเราศึกษาให้ถึงเรื่องพวกนี้ หาวิธีแก้ไข ก็จะสามารถทำให้ต่อไปเราได้รักษาสมบัติของตนเองเอาไว้ได้.....(๗)

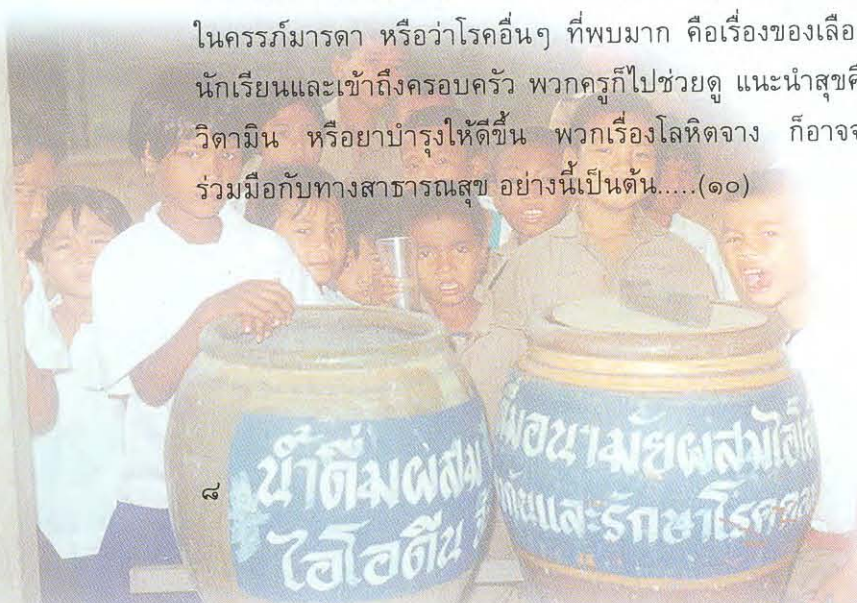

.....ที่เพิ่มเรื่องของการสหกรณ์เข้าไปนั้น สำหรับนักเรียนก็เป็นการฝึกหัดให้ใช้ระบบทำงานด้วยการร่วมกัน เพื่อที่จะได้ไม่เสียเปรียบผู้อื่น ได้ฝึกความละเอียด ความถี่ถ้วน ในเรื่องของการเขียนบันทึกการทำบัญชี แล้วต่อไปเมื่อนักเรียนเติบโตขึ้นก็จะคุ้นเคยกับระบบนี้ แล้วก็ไปเป็นสมาชิกสหกรณ์ของหมู่บ้านของอำเภอ ของจังหวัดต่อไป โดยที่มึความรู้ ความเข้าใจอย่างดี ในการที่ว่าถ้าเราจะซื้ออะไรมาใช้นั้น ถ้ารวมกันซื้อ ก็จะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายหรือในการจะขายสิ่งผลิตอะไรขึ้นมา ถ้ารวมกันนั้นก็จะทำได้ดียิ่งขึ้น และเป็นการฝึกการทำงานร่วมกันในรูปของกรรมการ ซึ่งต่อไปก็จะมีกรรมการอะไรได้อีกหลายๆ อย่าง.....(๘)

.....อย่างเรื่องที่ว่าโครงการไอโอดีนนั้น ก็ได้เห็นว่าทางราชการก็มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหานี้ ซึ่งมีอยู่ แล้วก็เพิ่มมาเพื่อแก้ไขบ้าง.....(๙)

.....ก็มีโครงการแม่และเด็ก ซึ่งจะพยายามดูแลครอบครัวของนักเรียนตั้งแต่ก่อนที่จะเกิดมาเป็นเด็กหรือเป็นเด็กนักเรียนต่อไป.....(๑๐)แล้วก็อย่างที่ทำโครงการแม่และเด็กนี้ เพื่อป้องกันโรคต่างๆ เพื่อให้เด็กแข็งแรงมาตั้งแต่ยังอยู่ในครรภ์มารดา หรือว่าโรคอื่นๆ ที่พบมาก คือเรื่องของเลือดจาง ก็อาจอาศัยผ่านนักเรียนและเข้าถึงครอบครัว พวกครูก็ไปช่วยดู แนะนำสุขภาพ แนะนำเพิ่มพวกวิตามิน หรือยาบำรุงให้ดีขึ้น พวกเรื่องโลหิตจาง ก็อาจจะให้เพิ่มเหล็ก โดยที่ร่วมมือกับทางสาธารณสุข อย่างนี้เป็นต้น.....(๑๑)

.....อย่างพูดถึงโรคภัยไข้เจ็บที่ไปพบมาก เช่น โรคมาลาเรีย ไปถึงเห็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่การเรียนการสอนทำไม่ได้ เพราะว่ามันก็ป่วย ครูก็เป็นบางทีพาไปโรงพยาบาลหมอในท้องที่ก็เป็น เพราะฉะนั้นก็เลยไม่ต้องทำอะไรไปเยี่ยมราษฎรก็มีคนมาปกตินั่งเฝ้าบ้าง ยืนเฝ้าบ้าง ที่นี้มีนอนเฝ้าอยู่หลายรายก็พยายามแก้ไขรักษาป้องกัน แต่ว่าก็คงจะเป็นเรื่องที่ยาก.....(๑๐)

.....ที่ผ่านมาก็ยังมีคิดขึ้นอีกเรื่องหนึ่ง คือการช่วยเหลือบุคคลผู้อยู่ในถิ่นทุรกันดารจริงๆ คือทุรกันดารถึงขนาดที่ว่าไม่เป็นการง่ายที่จะตั้ง แม้แต่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งอาจจะต้องมีจำนวนนักเรียนมากพอสมควรแล้วก็มีความพร้อมอีกหลายๆ อย่าง ก็ยังคงจะต้องให้การศึกษาในลักษณะของการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาตลอดชีวิต ชนิดที่ว่าสอนบางระดับอาจจะให้แค่อ่านออกเขียนได้ สามารถจะติดต่อกับบุคคลภายนอกได้ สามารถที่จะรักษาสุขภาพอนามัยหรือว่าหากินหาเลี้ยงชีพได้ อันนี้ก็ประสานงานกัน นอกจากตำรวจตระเวนชายแดนแล้วยังมีหน่วยงานทางด้านสาธารณสุข หน่วยงานการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษานอกโรงเรียน สถานที่เหล่านี้อาจจะไปถึงได้โดยยาก แต่ว่าถ้าทำได้มันจะเป็นระบบที่ต่อไปก็อาจจะหวังได้ว่า ทั่วประเทศในเขตแผ่นดินไทยนั้น จะอยู่ได้กันอย่างร่มเย็นเป็นสุข มีผู้คนสบายพอสมควรแก่อัตภาพ.....(๑๑)

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร

ตามพระราชดำริ ระยะที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔

๒

“...ในยุคสมัยนี้เหตุการณ์ต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
เหลือเกิน เราต้องเตรียมคนของเราให้พร้อมที่จะรับสถานการณ์ ให้รู้
จักปรับตัวในสิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ คิดว่าสิ่งที่พยายาม
ทำนั้นอยู่ในความตั้งใจอันนี้ เป็นหลักเป็นที่ตั้ง...”

(พระราชดำรัสพระราชทานเมื่อวันพุธที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๓๓)

ผล การดำเนินงานที่ผ่านมาตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนใน
ถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ ระยะที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔ พอสรุปได้ดังนี้

๑. กลุ่มประชากรเป้าหมาย

กลุ่มประชากรเป้าหมายหลักของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเด็กและ
เยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำรินี้ คือกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อยู่ใน
ท้องถิ่นทุรกันดาร การดำเนินงานตามแผนฯ ระยะที่ ๒ ในช่วง พ.ศ. ๒๕๔๐-
๒๕๔๔ ได้ครอบคลุมกลุ่มประชากรเป้าหมายตั้งแต่เด็กเล็ก และเด็กนักเรียนชั้น
ประถมศึกษา ที่อยู่ในสถานศึกษาในถิ่นทุรกันดารทั้งในระบบและนอกระบบ อีกทั้ง
ยังขยายกลุ่มประชากรเป้าหมายให้ครอบคลุมลงไปถึงกลุ่มเด็กที่อยู่ในครรภ์มารดา
คือตั้งแต่ปฏิสนธิด้วย โดยส่วนหนึ่งอยู่ในหมู่บ้านตามแนวชายแดน และอีกส่วน
หนึ่งจะอยู่ในศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี พระราชทานความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนเพิ่มจำนวน
ขึ้นทุกๆ ปี โดยเมื่อเริ่มต้นแผนฯ ระยะที่ ๒ คือต้นปี พ.ศ. ๒๕๔๐ มีจำนวนเด็กทั้ง
หมด ๕๓,๒๘๑ คน และเมื่อสิ้นสุดแผนฯ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ มีจำนวนเด็กทั้งหมด
๗๘,๓๗๑ คน

นอกจากกลุ่มดังกล่าวข้างต้น ยังมีกลุ่มเด็กนักเรียนอีกส่วนหนึ่งที่ได้รับ
พระราชทานทุนให้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นภายหลังจบระดับประถมศึกษาจาก
สถานศึกษาในชุมชนแล้วโดยในแต่ละปีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม
บรมราชกุมารี พระราชทานทุนให้แก่เด็กนักเรียนประมาณ ๒๐๐ คน จนถึงปัจจุบัน
คือปีการศึกษา ๒๕๔๔ มีเด็กนักเรียนที่ได้รับพระราชทานทุนที่กำลังศึกษาอยู่ใน
สถานศึกษาในระดับต่างๆ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑,๒๐๗ คน และในช่วงแผนฯ ระยะที่
๒ คือปีการศึกษา ๒๕๔๑ โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนระดับมัธยมขึ้นเฉพาะที่
บ้านนายาว ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งขณะนี้มี
นักเรียนระดับมัธยมต้นทั้งสิ้น ๓๓๓ คน และในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ โปรดเกล้าฯ ให้
การสนับสนุนเด็กนักเรียนในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามอีกจำนวน ๑,๒๑๐ คน
ด้วย

เด็กและเยาวชนเหล่านี้เกือบทั้งหมดมาจากครอบครัวเกษตรกรกรรม มีฐานะยากจนมาก มีหลากหลายเชื้อชาติ ได้แก่ ไทย ไทยใหญ่ ไทโซ่ และไทยภูเขา เช่น กะเหรี่ยง ลัวะ ม้ง มูเซอ จีนฮ่อ อีเก้อ เป็นต้น มีทั้งที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม และนับถือผี

๒. พื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่ทุรกันดารที่เป็นพื้นที่เป้าหมาย คือพื้นที่ที่อยู่ตามแนวชายแดน พื้นที่ห่างไกลการคมนาคม พื้นที่ที่ยังมีความขาดแคลนหรือยังขาดโอกาสอยู่ การดำเนินงานพัฒนา นอกจากจะดำเนินงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่อยู่ตามแนวชายแดนในพื้นที่เขตความรับผิดชอบของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนใน ๔๐ จังหวัดทั่วทุกภาคของประเทศ และโรงเรียนประถมศึกษาบางส่วนของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน^๑ (สพฐ.) แล้ว ในช่วงแผนระยะที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดเกล้าฯ ให้เพิ่มพื้นที่การดำเนินงานไปตามพื้นที่ที่ทรงพบว่าเด็กและเยาวชนยังขาดโอกาสและมีความขาดแคลนอยู่ ทั้งในส่วนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสพฐ. ซึ่งในปัจจุบันคือ พ.ศ. ๒๕๔๔ มีทั้งหมด ๑๐๐ โรงเรียน ใน ๑๖ จังหวัด ได้แก่ นครนายก ปทุมธานี กาญจนบุรี สระแก้ว สกลนคร ขอนแก่น บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ อุตรธานี หนองคาย หนองบัวลำภู อุบลราชธานี น่าน ตาก นราธิวาส และปัตตานี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ โปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการในศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” (ศศช.) สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน^๒ ใน ๓ จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ น่าน และตาก จนถึงปีการศึกษา ๒๕๔๔ มีทั้งหมด ๑๗๘ ศูนย์ และโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะในพื้นที่จังหวัดสกลนคร น่าน และตาก ขณะนี้มีทั้งหมด ๑๗ ศูนย์ และในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ยังมีโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามอีก ๖

^๑ เดิมชื่อสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

^๒ เดิมชื่อกรมการศึกษานอกโรงเรียน

โรงใน ๓ จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ นราธิวาส ยะลา และปัตตานี ดังนั้นเมื่อสิ้นสุดแผนในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ จึงมีพื้นที่ดำเนินการทั้งหมด ๔๗๗ แห่ง

หากพิจารณาในรายละเอียดถึงลักษณะ และสภาพของชุมชนที่เป็นพื้นที่เป้าหมายทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น จะพบว่ามีความหลากหลายที่แตกต่างกัน นับตั้งแต่สภาพภูมิศาสตร์ ทำเลที่ตั้งของชุมชน เชื้อชาติ ศาสนา วิถีชีวิตของคนในชุมชน ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ความเชื่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมกันมานาน โครงสร้างพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นถนน ระบบไฟฟ้า ประปา โอกาสของประชาชนที่จะเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ ทั้งบริการสาธารณสุขและบริการการศึกษา การติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงกับชุมชนภายนอก ตลอดจนผลกระทบที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ภาพความแตกต่างเหล่านี้เห็นได้ชัดเจนขึ้นในช่วงแผนฯ ระยะที่ ๒ นี้ สิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาในการดำเนินงานพัฒนาในระยะต่อไป เพื่อให้เด็กและเยาวชนในแต่ละชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนของแต่ละคน

บริบทของชุมชนที่กล่าวถึงข้างต้นอาจแบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะดังนี้
ลักษณะที่ ๑ ชุมชนที่เข้าไม่ถึง มีลักษณะคือ

- ไม่สามารถเดินทางเข้าถึงได้โดยรถยนต์
- ไม่มีบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ
- ประชาชนพูด อ่าน เขียนภาษาไทยไม่ได้ ไม่สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้
- ชุมชนอยู่ตามหุบเขา ยอดเขาสูง และยังรักษาขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมอย่างเหนียวแน่น ดำรงชีวิตแบบดั้งเดิม

ลักษณะที่ ๒ ชุมชนที่ขาดโอกาส มีลักษณะคือ

- เดินทางไม่สะดวก
- บริการขั้นพื้นฐานของรัฐยังไม่ทั่วถึง
- ติดต่อสื่อสารกับพื้นที่อื่นได้ลำบาก

ลักษณะที่ ๓ ชุมชนที่ขาดแคลน มีลักษณะคือ

- เดินทางได้สะดวก

- มีบริการขนส่งพื้นฐานในชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียงที่สามารถเดินทางไป
ถึงได้
- ติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับพื้นที่ใกล้เคียงได้
สะดวก
- มีปัญหาพิเศษหรือขาดแคลนเฉพาะอย่าง เช่นบุคลากร เทคโนโลยีที่
ทันสมัย เป็นต้น

๓. ผลลัพธ์ของการพัฒนาในช่วงที่ผ่านมา

การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามแผนฯ ระยะที่ ๒ มุ่งเน้น
การพัฒนาให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมององค์ประกอบของ
คุณภาพชีวิตเป็น ๔ ด้านเช่นเดียวกับในแผนฯ ระยะที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๙ ซึ่ง
ได้แก่ด้านอาหาร โภชนาการและสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และ
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลลัพธ์ของการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับเด็ก
และเยาวชนในช่วง พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔ ในแต่ละพื้นที่จะไม่เท่ากัน อย่างไรก็ตาม
ในภาพรวมทั้งหมดสามารถสรุปผลตามด้านดังกล่าวได้ดังนี้

๓.๑ ด้านอาหาร โภชนาการ และสุขภาพอนามัย

การดำเนินงานด้านอาหาร โภชนาการ และสุขภาพอนามัยในช่วงแผน ฯ
ระยะที่ ๒ ยังคงเน้นที่การเพิ่มผลผลิตการเกษตรในสถานศึกษา ทั้งอาหารประเภท
เนื้อสัตว์ ถั่วเมล็ดแห้ง ผัก และผลไม้ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ สามารถผลิตได้
ปริมาณเฉลี่ย ๒๑.๔ ๒.๙ ๔๗.๔ และ ๒๓.๙ กรัมต่อคนต่อมือ ตามลำดับ และ
เพิ่มเป็น ๓๓.๖ ๕.๘ ๕๖.๐ และ ๕๐.๖ กรัมต่อคนต่อมือ ตามลำดับในปี พ.ศ.
๒๕๔๔ จะเห็นได้ว่าในภาพรวมของการเกษตร ทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น เป็นการ
ช่วยแก้ไขปัญหาการขาดอาหาร โดยเฉพาะอาหารกลางวันของโรงเรียน ทำให้เด็ก
ทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันทุกวันเรียน และอาหารมีคุณค่าทาง
โภชนาการเพิ่มขึ้นในระดับหนึ่ง ส่งผลให้ภาพรวมของการขาดสารโปรตีนและพลัง
งานในเด็กเล็ก และเด็กนักเรียน มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ดังจะเห็น
ได้จากในช่วงต้นปีการศึกษา ๒๕๔๐ อัตราการมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ของเด็กเล็ก

และเด็กประถม เป็นร้อยละ ๑๖.๗ และ ๑๖.๘ ตามลำดับ และลดลงเหลือร้อยละ ๑๒.๖ และ ๑๒.๐ ตามลำดับ ในต้นปีการศึกษา ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนฯ ระยะที่ ๒ แต่เมื่อเทียบกับเป้าหมายคือร้อยละ ๑๐ และร้อยละ ๗ ตามลำดับ ก็ถือว่ายังเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขต่อไป นอกจากนี้ยังได้เน้นการผลิตอาหารและการบริโภคอาหารที่เป็นแหล่งของวิตามินเอและธาตุเหล็ก เพื่อช่วยเสริมมาตรการการให้วิตามินเอและยาเม็ดธาตุเหล็กแก่เด็กในการควบคุมและป้องกันการขาดวิตามินเอและภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กของกระทรวงสาธารณสุขด้วย

สำหรับการควบคุมและป้องกันการขาดสารไอโอดีนในพื้นที่เป้าหมาย ในช่วงแผนฯ ระยะที่ ๒ ได้ใช้มาตรการการให้ยาเม็ดไอโอดีนปีละ ๒ เม็ด ควบคู่กับการส่งเสริมการดื่มน้ำเสริมไอโอดีนในสถานศึกษาทุกแห่ง และการส่งเสริมการใช้เกลือเสริมไอโอดีนในการประกอบอาหารทั้งในสถานศึกษาและในครัวเรือน ส่งผลให้ภาวะคอพอกในเด็กนักเรียนในภาพรวม ลดลงจากร้อยละ ๑๖.๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เหลือร้อยละ ๒.๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ถือว่าสามารถดำเนินการให้ลดลงได้ตามเป้าหมาย แต่หากพิจารณาเป็นรายพื้นที่ ก็ยังพบว่าการขาดสารไอโอดีนยังเป็นปัญหาสาธารณสุขที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในบางพื้นที่ และในขณะเดียวกันก็ต้องดำเนินการเพื่อควบคุมในทุกพื้นที่ต่อไปด้วย

ผลการดำเนินงานที่สำคัญอีกประการหนึ่งในช่วงแผนฯ ระยะที่ ๒ คือการให้บริการอนามัยแม่และเด็กในชุมชนที่อยู่ในเขตบริการการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ เพื่อดูแลเด็กก่อนที่จะเข้าโรงเรียนในบางพื้นที่ เพื่อให้เด็กมีภาวะสุขภาพและโภชนาการที่ดี อันจะส่งผลให้เด็กเจริญเติบโตและมีพัฒนาการได้เต็มศักยภาพ ผลการดำเนินงานจนถึงปี ๒๕๔๔ พบว่าอัตราทารกแรกเกิดน้ำหนักต่ำกว่า ๒,๕๐๐ กรัมเป็นร้อยละ ๑๐.๑ อัตราตายปริกำเนิดเป็น ๓.๔ ต่อ ๑,๐๐๐ การเกิดทั้งหมด อัตราตายทารกเป็น ๔.๐ ต่อ ๑,๐๐๐ การเกิดมีชีพ การขาดสารอาหารทั้ง ๓ ระดับ เป็นร้อยละ ๗.๘ และเด็กที่มีพัฒนาการเป็นไปตามวัยร้อยละ ๙๔.๖ นับว่าผลการดำเนินงานอยู่ในระดับน่าพอใจระดับหนึ่ง

๓.๒ ด้านการศึกษา

นอกเหนือจากการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแล้ว ในช่วงแผนฯ ระยะที่ ๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการสนับสนุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารอื่นๆ อีกด้วย ผลการดำเนินงานพอสรุปได้ว่า

๓.๒.๑ การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาเฉพาะในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

(๑) การพัฒนาครูตำรวจตระเวนชายแดน แบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ

- การฝึกอบรมระยะสั้น ในแต่ละปีสถาบันราชภัฏจะจัดฝึกอบรมให้แก่ครูตำรวจตระเวนชายแดนทุกนาย เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนและการทำสื่อ นอกจากนี้ยังมีการฝึกอบรมเฉพาะเรื่อง ตามสถานการณ์ของการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป
- การศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิทางการศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นต้นมา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานให้แก่ครูตำรวจตระเวนชายแดนส่วนหนึ่งเพื่อศึกษาต่อทางด้านการศึกษาในสาขาที่โรงเรียนขาดแคลน จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๔ มีครูตำรวจตระเวนชายแดนได้รับทุนพระราชทาน ๔ รุ่น จำนวน ๒๑๑ นาย คิดเป็นร้อยละ ๑๔ ของครูตำรวจตระเวนชายแดนทั้งหมด และในจำนวนนี้ได้จบการศึกษาแล้ว ๕๐ นาย

(๒) การพัฒนาห้องสมุด

- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานเงินให้แก่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทุกโรงเรียนเพื่อพัฒนาห้องสมุดของโรงเรียนให้เข้าสู่มาตรฐานและส่งเสริมนิสัยการอ่านการค้นคว้าให้แก่เด็กด้วย อย่างไรก็ตามการส่งเสริมการอ่านและค้นคว้าในห้องสมุดให้แก่เด็กนักเรียน การ

อบรมสั่งสอนเด็กนักเรียน ในเรื่องการดูแลรักษาหนังสือ และ
ความเป็นระเบียบในการใช้ห้องสมุดยังมีไม่ครบทุกโรง

(๓) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปีการศึกษา ๒๕๔๔ พบว่าคะแนน
เฉลี่ยของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ ๒ ๔ และ ๖ ทั้งหมดตามกลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มทักษะ
ภาษาไทย กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ
เป็นร้อยละ ๖๗.๗ ๖๖.๑ ๗๐.๒ ๗๔.๐ และ ๗๕.๕ ตามลำดับ

๓.๒.๒ การศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานทุนการ
ศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จากโรงเรียนในโครงการอย่าง
ต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ปีละประมาณ ๒๐๐ คน เพื่อเพิ่มโอกาสให้เด็กได้เรียนใน
ระดับสูงขึ้น

๓.๒.๓ การพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์และ
คณิตศาสตร์

ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๓ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราช
กุมารี โปรดเกล้าฯ ให้จัดการอบรมแก่ครูตำรวจตระเวนชายแดน และครูในสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอน
คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ได้ดีขึ้น

๓.๒.๔ การพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนทางด้านเทคโนโลยี
สารสนเทศ

ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๓ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราช
กุมารี โปรดเกล้าฯ ให้จัดการอบรมแก่ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน และพระราชทานเครื่องคอมพิวเตอร์ให้แก่โรงเรียน เพื่อเพิ่ม
ทักษะการจัดการเรียนการสอนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการบริหารการ
ศึกษาของโรงเรียน

๓.๒.๕ การสร้างและปรับปรุงอาคารเรียน

ในช่วงที่ผ่านมา มีการก่อสร้างและปรับปรุงอาคารเรียน โรงอาหาร บ้านพักครู และบ้านพักนักเรียนบ้านไถล เพื่อให้เพียงพอและปลอดภัย รวมทั้งการสนับสนุนครุภัณฑ์และอุปกรณ์การศึกษา โดยเงินพระราชทาน งบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด และภาคเอกชน ช่วยทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

๓.๒.๖ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดเกล้าฯ ให้การสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ในพื้นที่ภูเขาสูงทางภาคเหนือ เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เด็กและประชาชนชาวไทยภูเขาสามารถอ่านออกเขียนได้ และสื่อสารกับผู้อื่นได้ โดยพระราชทานเงินในการก่อสร้าง จ้างครูอาสา จัดซื้ออุปกรณ์การศึกษาพื้นฐานที่จำเป็น นอกจากนี้ยังมีการสำรวจพื้นที่เป็นระยะๆ และทำเขตบริการการศึกษาเพื่อหาพื้นที่และกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ยังขาดโอกาสทางการศึกษาด้วย

จะเห็นได้ว่างานทางด้านการศึกษาได้ขยายวงกว้างขึ้น จากงานส่งเสริมคุณภาพการศึกษาที่ดำเนินการเฉพาะในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในช่วงแผนฯ ระยะที่ ๒ ได้ขยายการดำเนินงานไปยังพื้นที่อื่นๆ ด้วย ทั้งในส่วนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพื้นที่ที่มีชาวไทยภูเขาเผ่าต่างๆ ที่ไม่รู้หนังสืออาศัยอยู่

๓.๓ ด้านเศรษฐกิจ

การส่งเสริมอาชีพในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔ ได้มีการจัดการฝึกอบรมอาชีพ โดยสถาบันการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา^๓ เป็นประจำทุกปีเฉลี่ยประมาณปีละ ๒๐๐ ชุมชน มีนักเรียน เยาวชน และประชาชน เข้ารับบริการการฝึกอาชีพ ประมาณปีละ ๑๗,๕๐๐ คน โดยในการฝึก

^๓ เดิมชื่อกรมอาชีวศึกษา

อาชีพจะจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ งานเกษตร และอาชีพช่างพื้นฐาน เช่น ช่างไม้ ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างซ่อมเครื่องยนต์เล็ก เป็นต้น

สำหรับการส่งเสริมสหกรณ์ ในแต่ละปีมีการอบรมความรู้เรื่องสหกรณ์ให้แก่ครูและนักเรียน พร้อมกับส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมร้านสหกรณ์ กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมมุขสหกรณ์ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งมีการนำนักเรียนไปทัศนศึกษาดูงานสหกรณ์ในพื้นที่ใกล้เคียง และในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้มีการพัฒนาระบบบัญชีที่มีความเป็นสากล และเน้นการบันทึกที่เป็นขั้นตอนและสอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนได้ฝึกวิธีการทำบัญชีที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังได้มีการอบรมด้านสหกรณ์ให้แก่ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไปที่อยู่ในชุมชนที่มีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ด้วย

๓.๔ ด้านสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมส่วนใหญ่ดำเนินการในพื้นที่ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยมีการอบรมให้ความรู้แก่ครูตำรวจตระเวนชายแดนในกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น ป่าชุมชน ภูเขาแฝก การอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช สิ่งแวดล้อมศึกษา พร้อมทั้งจัดทำคู่มือสิ่งแวดล้อมศึกษาให้กับครูเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และมีการจัดกิจกรรมอื่นๆ เช่น การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำทั้งในส่วนของโรงเรียนและขยายเข้าไปในชุมชนด้วย แต่ยังคงขาดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ความตระหนักให้แก่เด็กอย่างเป็นรูปธรรม

๔. การบริหารจัดการ

๔.๑ การจัดทำแผนปฏิบัติการ

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้มีการศึกษาและทดลองจัดทำแผนปฏิบัติการระดับโรงเรียนขึ้นในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความซ้ำซ้อนของการสนับสนุนของหน่วยงาน และเพื่อให้การสนับสนุนตรงกับความต้องการ

ต้องการของโรงเรียนมากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า แม้ว่าจะช่วยลดความซ้ำซ้อนของการสนับสนุน แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในการที่ไม่สามารถสนับสนุนบางส่วนของพื้นที่ที่ต้องการได้ เนื่องจากติดที่กรอบงบประมาณของหน่วยงาน

๔.๒ กลไกการประสานงานของหน่วยงาน และการติดตามและประเมินผล

๔.๒.๑ ในช่วงแผนฯ ระยะที่ ๒ ได้พยายามพัฒนาการบริหารงานให้เป็นระบบยิ่งขึ้น โดยได้มีคณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักบริหารงานการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สมาสถาบันราชภัฏ กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมอนามัย ได้มีการประชุมเพื่อประสานงานระหว่างหน่วยงานและร่วมกันติดตามความก้าวหน้าของโครงการเป็นประจำทุก ๔ เดือน

๔.๒.๒ ในส่วนของการติดตามงาน แต่ละหน่วยงานได้จัดชุดสำหรับการติดตามงานในส่วนที่แต่ละหน่วยรับผิดชอบในพื้นที่ นอกจากนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นต้นมา คณะทำงานได้จัดชุดติดตามงานซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานในส่วนกลางและผู้แทนในส่วนภูมิภาค เข้าไปติดตามการดำเนินงานในทุกพื้นที่ เพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและสนับสนุนได้อย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการของพื้นที่ ในการประเมินผลได้มีการประเมินผลเป็นประจำทุกสิ้นปีการศึกษา

๔.๓ ระบบสารสนเทศโครงการ

การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจากแผนฯ ระยะที่ ๑ โดยได้พัฒนาระบบข้อมูลขึ้นสู่ระบบเครือข่าย เพื่อให้สามารถสืบค้นได้ง่ายรวดเร็วและทันกาล และสามารถใช้ได้แพร่หลาย อย่างไรก็ตามในการบริหารข้อมูลยังมีข้อจำกัด ในการที่จะนำข้อมูลไปใช้ในระดับพื้นที่ เนื่องจากความไม่พร้อมของบุคลากรและอุปกรณ์ รวมทั้งค่าใช้จ่ายยังสูงด้วย

นอกจากนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดเกล้าฯ ให้นำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาประยุกต์ช่วยในการพัฒนา โดยเริ่มต้นทดลองทำในพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ซึ่งลักษณะพื้นที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน ไม่สามารถเข้าถึงได้ และการจัดทำเขตบริการการศึกษาเพื่อค้นหากลุ่มเป้าหมายที่ยังขาดโอกาสอยู่

๔.๔ กระบวนการสร้างความเข้าใจระหว่างผู้ปฏิบัติงาน

ได้มีการจัดอบรมครูผู้ปฏิบัติงานเป็นประจำทุกปีเพื่อสร้างความเข้าใจและทราบแนวทางในการปฏิบัติงาน รวมทั้งได้มีโอกาสพบปะหารือเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคกับผู้แทนจากหน่วยงานที่สนับสนุนด้วย

๔.๕ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องผ่านทางกองทุนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) นอกจากนี้ยังได้มีการจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจและผลงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารในโอกาสต่าง ๆ ด้วย

๔.๖ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคี

การดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่ผ่านมา ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และยังมีภาคเอกชนที่มีความตื่นตัว เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในการพัฒนา นอกจากนี้ชุมชนยังเข้ามามีบทบาทร่วมในกระบวนการพัฒนามากขึ้น ดังเช่นในศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ

๔.๗ การสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูตำรวจตระเวนชายแดน

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๔ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานทุนให้แก่บุตรครูตำรวจตระเวนชายแดนจำนวนทั้งสิ้น ๔๒๖ คนเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้ปฏิบัติงาน

๕. จุดแข็งและจุดอ่อนของการดำเนินงาน

๕.๑ จุดแข็งของการดำเนินงาน

๕.๑.๑ การดำเนินงานในช่วงแผนฯ ระยะที่ ๒ นี้ ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐที่ได้สนับสนุนทั้งงบประมาณ และผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการพัฒนา ภาคเอกชนทั้งภายในประเทศและองค์กรต่างประเทศที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร และได้ทูลเกล้าฯ ถวายทั้งงบประมาณ เพื่อใช้ในการก่อสร้าง ปรับปรุงอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ไม่สามารถดำเนินการได้จากงบประมาณปกติ และที่สำคัญคือการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาของประชาชนในชุมชน รวมทั้งองค์กรท้องถิ่นด้วย การมีส่วนร่วมของทุกส่วนดังกล่าว เป็นพลังสำคัญที่ช่วยผลักดันให้งานพัฒนาในช่วงแผนฯ ระยะที่ ๒ ขยายตัวไปได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารได้รับโอกาสเพิ่มขึ้นมาก

๕.๑.๒ วิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายส่วนใหญ่เป็นแบบสังคมเกษตรกรรม และพื้นที่เหล่านี้ยังพอมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติอยู่บ้าง สิ่งเหล่านี้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้ยั่งยืนต่อไป

๕.๒ จุดอ่อนของการดำเนินงาน

๕.๒.๑ โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการพัฒนาแบบแยกส่วน ยังไม่สามารถเชื่อมโยงกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ กันเข้าด้วยกันได้ อีกทั้งมุ่งพัฒนากิจกรรม/โครงการในเชิงกายภาพโดยอาศัยปัจจัยภายนอกมากกว่าการพัฒนาศักยภาพของเด็ก ถึงแม้ว่าจะได้มีการกำหนดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กไว้ในแผนฯ ระยะที่ ๒ แล้วก็ตาม แต่การดำเนินงานที่ผ่านมาส่งผลให้เกิดการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะของเด็กกลุ่มเป้าหมายได้ค่อนข้างน้อย

๕.๒.๒ ความแตกต่างและความหลากหลายในบริบทของชุมชนเป้าหมายซึ่งเป็นภาพที่ปรากฏเด่นชัดในช่วงแผนฯ ระยะที่ ๒ ทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมแบบเดียวกัน รวมถึงการใช้มาตรฐานเดียวกันได้ในทุกพื้นที่

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร

ตามพระราชดำริ ระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙

๓

“...การปฏิบัติงานอย่างที่เราทำกันอยู่ คือเพื่อให้เยาวชนของชาติมีสุขภาพอนามัยที่ดี มีความรู้ความสามารถที่จะรู้ทั้งทางด้านวิชาการ ทั้งการงานอาชีพ เพื่อให้เป็นคนที่สมบูรณ์ เป็นทรัพยากรหรือเป็นกำลังสำคัญของชาติ...”

(พระราชดำรัสพระราชทานเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๒)

เป้าหมายสูงสุด

ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้กำหนดเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาไว้ดังนี้

เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร มีโภชนาการดี สุขภาพแข็งแรง มีความซื่อสัตย์ เสียสละ สามัคคี และเมตตาผู้อื่น มีความรู้และทักษะทั้งทางวิชาการและการอาชีพ ที่เป็นรากฐานของการพึ่งตนเองและพัฒนาท้องถิ่นได้ นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับสูงขึ้นตามศักยภาพของตนเอง เป็นคนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๑. วัตถุประสงค์

เพื่อให้การพัฒนาบรรลุเป้าหมายสูงสุดตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในช่วงแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ ระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ จึงกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

๑. เพื่อลดระดับความรุนแรงของปัญหาการขาดสารอาหารและโรคติดต่อที่สำคัญของเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร
๒. เพื่อส่งเสริมโภชนาการดีและสุขภาพดีของเด็กตั้งแตอยู่ในครรภ์
๓. เพื่อเสริมสร้างความรู้ และพัฒนาทักษะทั้งทางวิชาการและการอาชีพที่เป็นรากฐานของการพึ่งตนเองให้แก่เด็ก ได้แก่ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การเกษตร การงานอาชีพอื่นๆ และสหกรณ์
๔. เพื่อสร้างจิตสำนึกให้แก่เด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น
๕. เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นตามศักยภาพ

๒. เป้าหมายหลักของการพัฒนา

๑. เด็กทุกคนได้รับการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาการขาดสารอาหาร ได้แก่ โรคขาดโปรตีนและพลังงาน โรคขาดสารไอโอดีน และโรคขาดจุลโภชนาการอื่นๆ ที่เป็นปัญหาในท้องถิ่น และโรคติดต่อที่เป็นปัญหาในพื้นที่ เช่น โรคมาลาเรีย เป็นต้น
๒. เด็กได้รับการบริการอนามัยแม่และเด็กขั้นพื้นฐานตั้งแตอยู่ในครรภ์
๓. เด็กเล็กได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา
๔. เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาเพื่อสร้างพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมที่จะนำไปสู่การมีโภชนาการดีและสุขภาพดี
๕. เด็กนักเรียนมีความรู้และได้รับการพัฒนาทักษะทั้งทางวิชาการและการงานอาชีพที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตด้วยตนเองได้
๖. เด็กนักเรียนได้รับการปลูกฝังให้มีลักษณะนิสัยในการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามอุดมการณ์สหกรณ์

๗. เด็กนักเรียนได้รับการปลูกฝังให้เห็นคุณค่าและรู้จักรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตน รวมทั้งวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นด้วย
๘. เด็กนักเรียนในทุกุกระดับชั้นได้รับการส่งเสริมและพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น

๓. พื้นที่เป้าหมายในการพัฒนา

พื้นที่ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งรวมถึงตั้งแต่พื้นที่ที่อยู่ตามแนวชายแดน พื้นที่ที่ห่างไกลความเจริญ ห่างไกลการคมนาคม และพื้นที่ที่ยังมีความขาดแคลน พื้นที่เหล่านี้ ได้แก่

๑. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและหมู่บ้านในเขตบริการการศึกษา
๒. โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหมู่บ้านในเขตบริการการศึกษา
๓. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” และหมู่บ้านในเขตบริการการศึกษา
๔. พื้นที่อื่นๆ ตามพระราชประสงค์

๔. กลุ่มประชากรเป้าหมายในการพัฒนา

คือเด็กและเยาวชน โดยแบ่งเป็น

๑. ทารกในครรภ์ถึง ๓ ปี
๒. เด็กเล็ก
๓. เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา
๔. เด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

๕. หลักการและวิธีการพัฒนาตามพระราชดำริ

๕.๑ หลักการพัฒนา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริเกี่ยวกับหลักการในการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ดังนี้

๑. การพึ่งตนเอง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเน้นให้เด็กและเยาวชน รวมทั้งประชาชนในชุมชนเข้าร่วมในทุกกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันจากการลงมือปฏิบัติ และในที่สุดสามารถดำเนินการพัฒนาได้ด้วยตนเอง
๒. ความร่วมมือจากทุกส่วน ในการพัฒนาจำเป็นต้องเสริมหรือสนับสนุนในส่วนต่าง ๆ ที่ชุมชนไม่สามารถผลิตได้เองหรือขาดแคลน ดังเช่น เทคโนโลยี ความรู้ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณดำเนินการบางส่วน ซึ่งทั้งหมดนี้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและประสานงานจากทุกส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

๕.๒ วิธีการพัฒนา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเน้นการพัฒนาโดยใช้การศึกษาเป็นแกน ควบคู่กับการรักษาวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น

๖. การบริหารจัดการ

การดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามพระราชประสงค์ โดยการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างประหยัดและให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในช่วงของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ นี้ จึงกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการและมาตรการในการดำเนินงานไว้ดังต่อไปนี้

๖.๑ การประสานงาน

โดยมีคณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานของภาครัฐในส่วนกลางที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริทั้งหมด มีการประชุมเพื่อประสานแผนและงบประมาณระหว่างหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานในพื้นที่ด้วย

๖.๒ การมีส่วนร่วมจากชุมชน

ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

๖.๓ การมีส่วนร่วมจากภาคเอกชน

ส่งเสริมให้ภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศมีส่วนร่วมมากขึ้นในการสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร

๖.๔ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ และเผยแพร่ผลงานแก่ประชาชนทั่วไปทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่

๖.๕ การพัฒนาเครื่องมือช่วยในการถ่ายทอดความรู้

ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาเครื่องมือเพื่อให้สถานศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีแก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๖.๖ การสร้างเครือข่ายของการศึกษาและพัฒนา

ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสถานศึกษา

๖.๗ การติดตามและประเมินผล

ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่สามารถติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานตามสภาพที่เป็นจริงของแต่ละสถานศึกษา

๖.๘ การพัฒนาปรับปรุงระบบสารสนเทศโครงการ

มีการพัฒนาปรับปรุงระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนฯ

๖.๙ การสร้างขวัญและกำลังใจ

ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานได้ศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิตลอดจนศึกษาดูงานเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

แนวทางการพัฒนา

๔

“... การสอนหนังสือเพื่อให้คนมีความรู้ ก็ถือว่าเป็นแนวทางใน
การพัฒนาชุมชนทั้งชุมชนไปอีกรูปแบบหนึ่ง...”

(พระราชดำรัสพระราชทานเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๓)

จากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี และจากการประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมา การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของการพัฒนา รวมทั้งการนำผลจากการระดมความคิดของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับสถานการณ์ของประเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้พอจะประมวลเป็นแนวทางการพัฒนาในช่วงต่อไปได้ดังนี้

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ เป็นการดำเนินการที่ต่อเนื่องจากแผนฯ ระยะที่ ๑ และ ๒ หากแต่ปรับแนวคิดการพัฒนาแบบแยกด้านแยกโครงการ มาเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยังคงยึดเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้เป็นวิธีสำคัญในการพัฒนา อีกทั้งยังให้ความสำคัญสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ ด้วย

วัตถุประสงค์ ๑ เพื่อลดระดับความรุนแรงของปัญหาการขาดสารอาหารและโรคติดต่อที่สำคัญของเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร

ปัญหาการขาดสารอาหารในถิ่นทุรกันดารมีความรุนแรงกว่าในพื้นที่อื่นๆ ดังจะเห็นได้จากผลการพัฒนาที่ผ่านมา ซึ่งสถานการณ์ยังสูงกว่าเป้าหมายของประเทศ สาเหตุสำคัญที่สุดของการขาดสารอาหารในพื้นที่เหล่านี้ เกิดจากความไม่มั่นคงทางอาหารหรือขาดแคลนทางอาหาร นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่ช่วยเสริมทำ

ให้สถานการณ์รุนแรงมากยิ่งขึ้นคือ การบริการสาธารณสุขที่ยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึง ทำให้ประชาชนมีสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อมไม่ดี รวมทั้งการมีพฤติกรรมบริโภคและพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่พึงประสงค์ แนวทางการแก้ไขปัญหามาตราสารดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ดำเนินการมาโดยตลอด จึงมุ่งเน้นการสร้างความปลอดภัยทางอาหาร ซึ่งเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนที่เป็นแบบสังคมเกษตรกรรม

นอกจากปัญหาโภชนาการแล้ว ในบางพื้นที่ตามแนวชายแดนที่เป็นพื้นที่เสี่ยง เด็กและเยาวชนรวมทั้งประชาชน ต้องประสบกับการเจ็บป่วยจนถึงเสียชีวิตด้วยโรคติดต่อที่สำคัญ เช่น มาลาเรีย เป็นต้น ดังกล่าวข้างต้นพื้นที่ เหล่านี้บริการของรัฐยังเข้าไม่ถึง ดังนั้นแนวพระราชดำริในการแก้ไขปัญหา จึงพยายามให้บุคลากรครูที่อยู่ประจำในพื้นที่ ทำหน้าที่ให้บริการเบื้องต้น เป็นการเสริมการทำงานของผู้หน้าสาธารณสุข เพื่อช่วยบรรเทาความรุนแรงและป้องกันการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นได้

ดังนั้นในระยะ ๕ ปีของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ จึงกำหนดเป้าหมายและกรอบการดำเนินงานไว้ดังต่อไปนี้

เป้าหมาย

๑. ลดภาวะทุพโภชนาการของเด็กเล็ก โดยเกณฑ์น้ำหนักตามอายุ ให้ไม่เกินร้อยละ ๑๐
๒. ลดภาวะทุพโภชนาการของเด็กเล็ก โดยเกณฑ์ส่วนสูงตามอายุ ให้ไม่เกินร้อยละ ๑๕
๓. ลดภาวะทุพโภชนาการของเด็กประถม โดยเกณฑ์น้ำหนักตามอายุ ให้ไม่เกินร้อยละ ๑๐
๔. ลดภาวะทุพโภชนาการของเด็กประถม โดยเกณฑ์ส่วนสูงตามอายุ ให้ไม่เกินร้อยละ ๑๕

๕. ลดอัตราคอฟอกของเด็กประถมให้ไม่เกินร้อยละ ๕
๖. ลดอัตราป่วยด้วยโรคมาลาเรียในแต่ละพื้นที่ลงร้อยละ ๒๐
๗. ลดอัตราความชุกของโรคหนองพยาธิลงร้อยละ ๒๐

กรอบการดำเนินงาน

๑. การเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โดย
 - ๑.๑ การผลิตอาหารในสถานศึกษา โดยใช้รูปแบบของการเกษตรแบบผสมผสาน และดำเนินการผลิตอาหารอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา โดยมีเด็กนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ ร่วมกับครู ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชน ผลผลิตที่ได้นำมาใช้ประกอบอาหารกลางวันสำหรับเด็กนักเรียนรับประทานที่โรงเรียน

ประเภทของอาหารที่สถานศึกษาควรผลิตขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในแต่ละท้องถิ่น แต่ควรประกอบไปด้วยอาหารที่เป็นแหล่งของโปรตีน ได้แก่ เนื้อสัตว์ ปลา ไข่ และถั่วเมล็ดแห้ง อาหารประเภทพืชผักที่หลากหลาย อาหารประเภทไม้ผลที่สำคัญคือกล้วยและมะละกอ นอกจากนี้ควรส่งเสริมการผลิตอาหารชนิดที่เป็นแหล่งของวิตามินเอและธาตุเหล็กด้วย
 - ๑.๒ การจัดอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการและถูกสุขลักษณะ และส่งเสริมการบริโภคอาหารที่เป็นแหล่งของวิตามินเอ และธาตุเหล็ก โดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มแม่บ้านของชุมชน
 - ๑.๓ การทำอาหารเสริม โดยใช้ผลผลิตในโรงเรียน เช่น ผลไม้สด ผลไม้แปรรูป เป็นต้น
 - ๑.๔ การเฝ้าระวังและติดตามทางโภชนาการ โดยชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงเด็กนักเรียนปีละ ๓ ครั้ง และแปลผลภาวะโภชนาการของเด็กนักเรียน พร้อมทั้งแจ้งผลให้ผู้ปกครองเด็กนักเรียนทราบด้วย
 - ๑.๕ การตรวจสุขภาพเด็กนักเรียนทุก ๖ เดือน

๒. การควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน โดย

- ๒.๑ การเฝ้าระวังโรคขาดสารไอโอดีน โดยการตรวจคอพอกในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาทุกคน ปีละ ๒ ครั้ง
- ๒.๒ การให้เด็กนักเรียนดื่มน้ำเสริมไอโอดีนเป็นประจำทุกวัน
- ๒.๓ การใช้เกลือเสริมไอโอดีนปรุงอาหารกลางวันในโรงเรียนเป็นประจำทุกวัน
- ๒.๔ การรณรงค์การใช้เกลือเสริมไอโอดีนในครัวเรือนเป็นประจำทุกวัน

๓. การควบคุมโรคติดต่อมาโดยแมลง โดย

- ๓.๑ การตรวจวินิจฉัยและให้การรักษาเบื้องต้น
- ๓.๒ การควบคุม กำจัดยุงพาหะ แหล่งเพาะพันธุ์ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อป้องกันตนเอง โดยความร่วมมือของชุมชน

๔. การควบคุมโรคหนองพยาธิ โดย

- ๔.๑ การตรวจวินิจฉัยและให้การรักษาเบื้องต้น
- ๔.๒ การควบคุม และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อป้องกันตนเอง โดยความร่วมมือของชุมชน

๕. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยบูรณาการเข้ากับหลักสูตรให้แก่เด็กนักเรียน เรื่องปัญหาโภชนาการที่สำคัญในท้องถิ่น ได้แก่ โรคขาดโปรตีนและพลังงาน โรคขาดสารไอโอดีน โรคขาดวิตามินเอ และโรคโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก รวมทั้งโรคติดต่อที่สำคัญ เช่น มาลาเรีย หนองพยาธิ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ ๒ เพื่อส่งเสริมโภชนาการดีและสุขภาพดีของเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลภาวะโภชนาการของเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์และทารกแรกเกิดซึ่งเป็นช่วงวิกฤตที่สุดในช่วงชีวิต การขาดสารอาหารของแม่ที่ตั้งครรภ์จะส่งผลทำให้ทารกในครรภ์และทารกแรกเกิดมีภาวะโภชนาการบกพร่อง ดังจะเห็นได้จากน้ำหนักแรกคลอดของทารกจะต่ำกว่า ๒,๕๐๐ กรัม ทารกเจริญเติบโตและมีพัฒนาการชะงักงัน รวมทั้งความสามารถในการเรียนรู้ต่ำ มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและเสียชีวิตสูง เป็นเด็กแคระแกร็น น้ำหนักตัวน้อย เมื่อเติบโตเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ก็จะเป็นหนุ่มสาวที่ขาดอาหาร เป็นแม่ตั้งครรภ์ที่น้ำหนักตัวน้อย ส่งผลให้ทารกในครรภ์ขาดอาหารต่อไป จึงมีพระราชดำริในการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพของเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์ นอกจากนี้ยังทรงให้ความสำคัญกับกลุ่มเด็กนักเรียนที่กำลังจะจบการศึกษาจากสถานศึกษาในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งส่วนใหญ่มักจะไม่ได้ศึกษาต่อและมักจะมีครอบครัวเร็ว จึงมีพระราชดำริในการที่จะเตรียมความพร้อมเรื่องการมีครอบครัว และการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นแม่ที่แข็งแรงพร้อมที่จะมีลูก เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำเข้าสู่วงจรของการขาดสารอาหารในช่วงวิกฤตของวงจรชีวิตอีก อีกทั้งการเสริมสร้างให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมตั้งแต่เด็ก อันเป็นปัจจัยพื้นฐานนำไปสู่การมีโภชนาการดีและสุขภาพดีด้วย

ดังนั้นในระยะ ๕ ปีของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ จึงกำหนดเป้าหมายและกรอบการดำเนินงานไว้ดังต่อไปนี้

เป้าหมาย

๑. อัตราตายทารก^๑ ไม่เกิน ๑๘ ต่อการเกิดมีชีวิต ๑,๐๐๐ คน
๒. อัตราตายปริกำเนิด^๒ ไม่เกิน ๙ ต่อการเกิดทั้งหมด ๑,๐๐๐ คน
๓. ทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักน้อยกว่า ๒,๕๐๐ กรัม ไม่เกินร้อยละ ๗
๔. เด็กแรกเกิดถึง ๓ ปี มีการเจริญเติบโตทั้งน้ำหนักและส่วนสูงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานอย่างน้อยร้อยละ ๙๐
๕. เด็กแรกเกิดถึง ๓ ปี มีพัฒนาการสมวัยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๖. เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านโภชนาการและสุขภาพโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้

กรอบการดำเนินงาน

๑. การส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก โดยการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการดูแลอนามัยแม่และเด็กขั้นพื้นฐาน
๒. การเตรียมความพร้อมของเด็กก่อนเข้าโรงเรียน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครอบครัวและชุมชน รวมทั้งองค์กรท้องถิ่นในการดูแลเด็ก
๓. การจัดการเรียนการสอน เรื่องการสร้างเสริมสุขภาพแม่และเด็กในถิ่นทุรกันดาร โดยจัดเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างความตระหนักในเรื่องการมีครอบครัวให้กับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖
๔. การจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่เป็นปัจจัยเอื้อต่อการมีสุขภาพดี ในเรื่องสุขบัญญัติ โภชนบัญญัติ สุขภาวะทางจิต และปัจจัยแวดล้อม

^๑ อัตราตายทารก หมายถึงจำนวนทารกเกิดมีชีวิตที่ตายก่อนอายุครบ ๑ ปีต่อการเกิดมีชีวิต ๑,๐๐๐ คน

^๒ อัตราตายปริกำเนิด หมายถึงการตายของทารกเมื่ออายุครรภ์ครบ ๒๘ สัปดาห์หรือมากกว่า- บวกจำนวนการตายของทารกที่มีอายุต่ำกว่า ๗ วัน ต่อทารกเกิดทั้งหมด ๑,๐๐๐ คน

วัตถุประสงค์ ๓ เพื่อเสริมสร้างความรู้ และพัฒนาทักษะทั้งทางวิชาการ และการอาชีพที่เป็นรากฐานของการพึ่งตนเองให้แก่เด็ก ได้แก่ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การเกษตร การงานอาชีพอื่นๆ และสหกรณ์

นอกจากการเตรียมเด็กในด้านโภชนาการและสุขภาพแล้ว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเห็นว่าการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการพึ่งตนเองของเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นทุรกันดารเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยทำให้เด็กเหล่านี้เติบโตเป็นคนที่มีความสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้ และเป็นที่พึ่งของชุมชนและสังคมต่อไปได้ ทั้งนี้ เพราะสภาพที่ตั้งของชุมชนเป้าหมายเหล่านี้ ทำให้เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มที่ด้อยโอกาสกว่าในพื้นที่อื่นๆ การคมนาคมติดต่อสื่อสารกับสังคมภายนอกค่อนข้างลำบาก จึงจำเป็นที่จะต้องพึ่งตนเอง ตลอดจนคนในชุมชนต้องอาศัยพึ่งพากันและกันด้วย

การพัฒนาความรู้และทักษะที่เป็นรากฐานจำเป็นในการพึ่งตนเอง ประกอบไปด้วยด้านวิชาการ คือภาษาไทย ซึ่งจำเป็นในการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลอื่นๆ ความรู้ทางคณิตศาสตร์และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน ด้านวิชาชีพได้แก่ การเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพพื้นฐานที่สำคัญเพราะเด็กและเยาวชนเหล่านี้เติบโตมาจากสังคมเกษตรกรรม การงานอาชีพอื่นๆ เพื่อให้เด็กมีทักษะพื้นฐานทางอาชีพที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ในการดำรงชีวิต และเป็นฐานสำหรับการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนทักษะต่อไปในอนาคต และสหกรณ์ เพื่อปลูกฝังการรวมกลุ่มกันและทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบให้แก่เด็กนักเรียน รวมทั้งการสร้างลักษณะนิสัยตามอุดมการณ์สหกรณ์

แม้ว่าการพัฒนาที่ผ่านมาได้มีความพยายามที่จะสอดแทรกการเรียนรู้ แต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนใน

ถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ ระยะที่ ๓ จึงได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็เปิดโอกาสต่อการพัฒนาทักษะรากฐานดังกล่าว ทำให้สามารถจัดการศึกษาทั้งวิชาการและวิชาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและสภาพของท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยการจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ดังนั้นในระยะ ๕ ปีของแผนฯ ระยะที่ ๓ จึงกำหนดเป้าหมายและกรอบการดำเนินงานไว้ดังนี้

เป้าหมาย

๑. เด็กนักเรียนทุกคนสามารถอ่าน เขียน และพูดภาษาไทยได้
๒. เด็กนักเรียนมีผลการเรียนด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ดีขึ้น
๓. เด็กนักเรียนมีความรู้และทักษะทางด้านเกษตรกรรม
๔. เด็กนักเรียนมีความรู้และทักษะทางด้านการงานอาชีพอื่นนอกเหนือจากเกษตรกรรม ทั้งที่เป็นทักษะอาชีพในการดำรงชีวิตและทักษะอาชีพที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างน้อยอย่างละ ๑ อาชีพ
๕. เด็กนักเรียนมีความรู้ด้านสหกรณ์ และสามารถรวมกลุ่มกันทำงานอย่างเป็นระบบ
๖. เด็กนักเรียนมีลักษณะนิสัยในการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามอุดมการณ์สหกรณ์
๗. เด็กและเยาวชนในพื้นที่ที่ยังขาดแคลนได้รับโอกาสทางการศึกษา

กรอบการดำเนินงาน

๑. การส่งเสริมคุณภาพการศึกษา
 - ๑.๑ การฝึกอบรมสำหรับครูให้มีความรู้และทักษะทางด้านกระบวนการเรียนการสอน
 - ๑.๒ การศึกษาอบรมเพื่อเพิ่มคุณวุฒิทางการศึกษาให้แก่ครู

- ๑.๓ การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในกิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้านภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ให้แก่ครู
- ๑.๔ การพัฒนาห้องสมุดให้ได้มาตรฐาน
- ๑.๕ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะของเด็กนักเรียน ในด้านการอ่าน คำนวณ และการดูแลรักษาหนังสือในห้องสมุดของโรงเรียน
- ๑.๖ การก่อสร้าง ปรับปรุงอาคาร
๒. การเสริมสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะทางด้านการเกษตรของเด็ก โดยการจัดทำหลักสูตรและดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้สอดคล้องกับการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของสถานศึกษา
๓. การเสริมสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะเบื้องต้นของเด็กทางด้านการงานอาชีพอื่นนอกเหนือจากเกษตรกรรม
 - ๓.๑ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยเน้นอาชีพตามความต้องการและใช้ทรัพยากรของท้องถิ่น และดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
 - ๓.๒ การสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือในการจัดการเรียนรู้การสอน
๔. การเสริมสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะเบื้องต้นของเด็กทางด้านสหกรณ์ และการปลูกฝังลักษณะนิสัยการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามอุดมการณ์สหกรณ์
 - ๔.๑ การพัฒนาการจัดการเรียนรู้การสอนเรื่องสหกรณ์
 - ๔.๒ การจัดกิจกรรมสหกรณ์ ได้แก่ กิจกรรมร้านค้า กิจกรรมออมทรัพย์ และกิจกรรมการเกษตร
 - ๔.๓ การรวมกลุ่มของเด็กนักเรียนดำเนินกิจกรรมโดยใช้หลักการสหกรณ์ นอกเหนือจากกิจกรรมสหกรณ์ข้างต้น
 - ๔.๔ การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างลักษณะนิสัยการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
๕. การสำรวจพื้นที่และจัดทำเขตบริการการศึกษา และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่ยังขาดโอกาส

วัตถุประสงค์ ๔ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้แก่เด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นของส่วนรวมที่ทุกคนต้องร่วมกันใช้อย่างประหยัดและต้องช่วยกันบำรุงรักษา แต่ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ทรัพยากรดังกล่าวถูกบุกรุก ทำลาย และถูกใช้โดยขาดการบำรุงรักษา ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ลดลง พื้นที่สภาพเสื่อมโทรมเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อสมดุลของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพที่ทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับและมีแนวโน้มขยายตัวอย่างรวดเร็ว สาเหตุสำคัญเกิดจากขาดความตระหนักและไม่เห็นคุณค่าของทรัพยากร และใช้อย่างไม่ถูกวิธี

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องเร่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คืนสู่สมดุลโดยเร็วที่สุด แนวทางหนึ่งที่มีพระราชดำริ คือการให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในสภาพที่เป็นจริง โดยเรียนรู้จากของจริง รับทราบสภาพปัญหาที่ท้องถิ่นของตนประสบอยู่ ด้วยทรงเล็งเห็นว่าเด็กและเยาวชนเหล่านี้จะเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การใช้ทรัพยากรของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดความสมดุลของระบบนิเวศต่อไป

ในด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยที่ทรงเห็นว่าแต่ละชุมชนในถิ่นทุรกันดารมักเป็นชุมชนที่ก่อตั้งมาช้านาน เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของชาวไทยหลากหลายเชื้อชาติ ที่มีวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ รวมทั้งภาษาพูดที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตน จึงมีพระราชดำริให้มีการอนุรักษ์สิ่งที่มีคุณค่าเหล่านี้ให้ดำรงสืบต่อไป เพื่อรักษาวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนไว้ และป้องกันไม่ให้วัฒนธรรมของท้องถิ่นได้รับผลกระทบจากการพัฒนาต่างๆ

ในระยะ ๕ ปีของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ ระยะที่ ๓ จึงกำหนดเป้าหมายและกรอบการดำเนินงานไว้ดังต่อไปนี้

เป้าหมาย

๑. เด็กนักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒. เด็กนักเรียนมีความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและมีความรักท้องถิ่น

กรอบการดำเนินงาน

๑. การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยเน้นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่พบในชุมชน
๒. การดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น โดยความร่วมมือจากชุมชนและองค์กรท้องถิ่น
๓. การรณรงค์ให้มีการใช้วิถีชีวิตในกระบวนการผลิตทางการเกษตร เช่น การใช้อินทรีย์วัตถุในการปรับปรุงบำรุงดิน และการลดการใช้สารเคมี
๔. การส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น
 - ๔.๑ การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนทำโครงการการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - ๔.๒ การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับ ภาษาท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นในสถานศึกษา
 - ๔.๓ การจัดกิจกรรมวันสำคัญทางประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ ๕ เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นตามศักยภาพ

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการติดต่อสื่อสาร แสวงหาข้อมูลข่าวสาร ทำให้การเรียนรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากนี้พื้นที่ทุรกันดารหลายแห่ง สามารถติดต่อสื่อสารกับส่วนอื่นๆ ได้สะดวกมากขึ้น สิ่งเหล่านี้ส่งผลทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชน

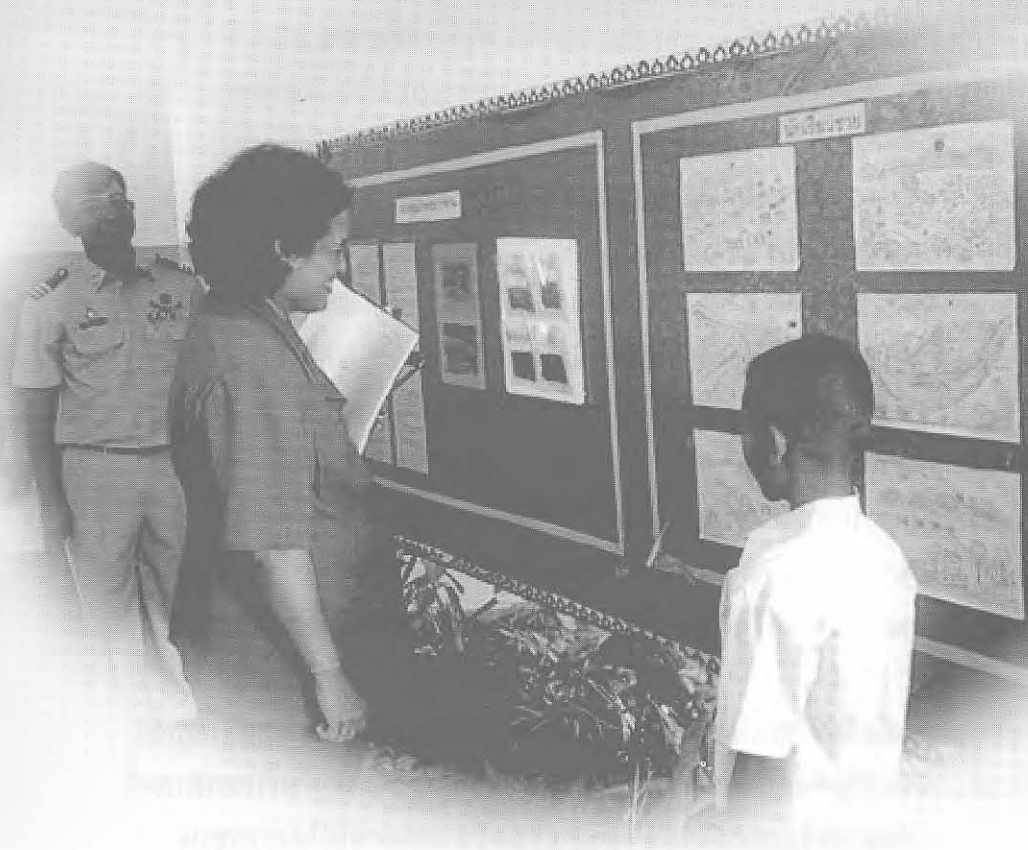
ในถิ่นทุรกันดารเปลี่ยนแปลงไป สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และมีพระราชประสงค์ที่จะส่งเสริมให้เด็ก และเยาวชนในถิ่นทุรกันดารได้รับโอกาสเท่าเทียมกัน อีกทั้งพัฒนาเด็กเหล่านี้ให้พร้อมที่จะรับกับการเปลี่ยนแปลง สามารถแข่งขันและดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพเช่นเดียวกับเด็กในที่อื่นๆ ดังนั้นในระยะ ๕ ปีของแผนฯ ระยะที่ ๓ จึง กำหนดเป้าหมายและกรอบการดำเนินงานไว้ดังต่อไปนี้

เป้าหมาย

๑. อัตราการเรียนต่อของเด็กนักเรียนเพิ่มขึ้น
๒. อัตราการเรียนต่อของเด็กนักเรียนในพระราชนุเคราะห์ในแต่ละระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น
๓. มีสถานศึกษาอย่างน้อยร้อยละ ๕ ได้รับการเพิ่มศักยภาพในการจัดการศึกษาระดับสูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบการดำเนินงาน

๑. นักเรียนในพระราชนุเคราะห์
 - ๑.๑ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในพระราชนุเคราะห์
 - ๑.๒ การส่งเสริมให้นักเรียนที่จบการศึกษาแล้วกลับไปพัฒนาชุมชนของตน
๒. การจัดกิจกรรมแนะแนวและส่งเสริมการเรียนต่อ
๓. การเสริมศักยภาพของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และเทคโนโลยีสารสนเทศให้ได้มาตรฐาน
๔. การสร้างโรงเรียนเครือข่ายในการช่วยเหลือกันและกัน ตลอดจนการส่งต่อนักเรียนเพื่อศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

๑. พระราโชวาท สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเปิดการประชุมสัมมนาผู้ประสานงานโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร วันศุกร์ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๑
๒. พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินไปในการอบรมครูโรงเรียนในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ณ กองบังคับการกองร้อยที่ ๕ ตำรวจตระเวนชายแดน ตำบลสุไหงปาดี อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส วันเสาร์ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๒๔
๓. พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานในการสัมมนาโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ณ ค่ายลูกเสือสกลนคร บ้านนาอ้อย อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร วันเสาร์ที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๗
๔. พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินไปในการประชุมโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันและโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ณ กองบังคับการกองร้อยที่ ๙ อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส วันอาทิตย์ที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๖
๕. พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเป็นประธานเปิดการประชุมสัมมนาครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร วันศุกร์ที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๓๓
๖. พระราโชวาท สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร วันศุกร์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๓๕

๗. พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร วันอังคารที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๘
๘. พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร วันอังคารที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๓๖
๙. พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๒
๑๐. พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร วันอังคารที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๑

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

โครงการตามพระราชดำริ

โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

ความเป็นมา

เป็นโครงการแรกที่เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียน ครู และผู้ปกครองร่วมกันทำการเกษตรในโรงเรียน แล้วนำผลผลิตที่ได้มาประกอบเป็นอาหารกลางวัน โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานเงิน สิ่งของ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ วัสดุอุปกรณ์การเกษตร และอุปกรณ์การประกอบอาหารให้แก่โรงเรียนในโครงการ การดำเนินงานของโครงการนั้นนอกจากจะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารกลางวันแล้ว ยังทำให้เด็กนักเรียนได้รับความรู้ด้านโภชนาการและด้านการเกษตรแผนใหม่ ที่สามารถนำไปใช้ประกอบเป็นอาชีพได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เด็กนักเรียนมีอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการบริโภคตลอดปีการศึกษา โดยใช้ผลผลิตการเกษตรที่ผลิตขึ้นภายในโรงเรียนมาประกอบอาหาร

กิจกรรมสำคัญ

๑. พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
๒. ผลิตอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการในโรงเรียน ทั้งเนื้อสัตว์ ปลา ถั่วเมล็ดแห้ง พืชผักและผลไม้ที่หลากหลายเหมาะสมกับท้องถิ่นโดยเฉพาะกล้วยและมะละกอ โดยใช้รูปแบบการเกษตรแบบผสมผสานและชีววิธี ให้มีผลผลิตที่หลากหลายหมุนเวียนกันอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับแผนการประกอบอาหารของโรงเรียน
๓. ส่งเสริมการถนอมอาหารที่มีเหลือใช้ เพื่อเก็บไว้ใช้ในฤดูขาดแคลน
๔. ประกอบอาหารกลางวันและอาหารเสริมที่มีคุณค่า และถูกสุขลักษณะ

๕. เฝ้าระวังและติดตามทางโภชนาการ รวมทั้งการตรวจสุขภาพและปรับปรุงภาวะโภชนาการของนักเรียนและของชุมชน
๖. จัดการเรียนรู้การสอนเรื่องการเกษตรและโภชนาการในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมของโครงการ

โครงการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน

ความเป็นมา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงตระหนักถึงปัญหาการระบาดของโรคคอพอกเนื่องมาจากการขาดสารไอโอดีน ทั้งจากรายงานของกระทรวงสาธารณสุข และจากการที่พระองค์ทรงพบเห็นในระหว่างเสด็จเยี่ยมเด็กนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จึงมีพระราชดำริที่จะดำเนินการเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาเหล่านี้ โดยเสริมการทำงานของกระทรวงสาธารณสุข โครงการนี้ได้เริ่มดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๓๓ โดยคาดหวังว่า หากมีการดำเนินงานควบคุมและป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องแล้ว ก็จะเป็นการช่วยแก้ปัญหาสาธารณสุขของประเทศโดยรวมได้

วัตถุประสงค์

เพื่อควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคขาดสารไอโอดีนในพื้นที่ทุรกันดาร

กิจกรรมในโรงเรียน

๑. ดื่มน้ำเสริมไอโอดีนเป็นประจำทุกวัน
๒. ส่งเสริมการใช้เกลือเสริมไอโอดีนปรุงอาหารกลางวันเป็นประจำทุกวัน
๓. เฝ้าระวังโรคขาดสารไอโอดีน โดยตรวจคอพอกในเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาทุกคน

๔. อบรมให้ความรู้แก่เด็กนักเรียน เรื่องโรคขาดสารไอโอดีน

กิจกรรมในหมู่บ้าน

๑. อบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องโรคขาดสารไอโอดีน
๒. รณรงค์การใช้เกลือเสริมไอโอดีนและ/หรือน้ำหยดไอโอดีนในน้ำปลาสำหรับปรุงอาหารในครัวเรือนเป็นประจำทุกวัน

โครงการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัย แม่และเด็กในถิ่นทุรกันดาร

ความเป็นมา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงตระหนักว่าการที่คนเราจะมีภาวะโภชนาการและสุขภาพอนามัยดีนั้น จะต้องเริ่มต้นตั้งแตอยู่ในครรภ์มารดา นั่นคือแม่จะต้องมีภาวะโภชนาการและสุขภาพอนามัยดีด้วย ถ้าแม่ขาดสารอาหารก็จะส่งผลกระทบต่อเด็กที่จะเกิดออกมา ทั้งด้านการเจริญเติบโตและพัฒนาการของร่างกายและสมอง ดังนั้นจึงมีพระราชดำริให้ดำเนินโครงการนี้ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๙

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมให้หญิงมีครรภ์ หญิงให้นมบุตร และเด็กทารกแรกเกิดจนถึงอายุ ๓ ปีที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ได้รับบริการที่เหมาะสม และได้รับความรู้ด้านอาหารและโภชนาการ เพื่อช่วยให้แม่มีภาวะโภชนาการและสุขภาพอนามัยที่ดี เด็กเกิดรอด มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการได้เต็มศักยภาพ

กิจกรรมสำคัญ

๑. การให้บริการการดูแลอนามัยแม่และเด็กขั้นพื้นฐาน โดยแสวงหาคนในพื้นที่เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการ แล้วอบรมผู้ให้บริการ ทั้งด้านความรู้ วิธีการและ

เทคนิคต่างๆ เกี่ยวกับการให้บริการงานอนามัยแม่และเด็ก และการส่งเสริม
โภชนาการ ให้มีการประสานงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตลอดจน
สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการให้บริการ

๒. รณรงค์ให้ประชาชนร่วมดูแลแม่และเด็กทั้งในครอบครัวของตนเองและชุมชน
๓. สนับสนุนอาหารเสริมและยาที่จำเป็นแก่แม่และเด็ก
๔. ศึกษาวิจัยเพื่อหาวิธีการในการให้บริการที่เหมาะสมต่อชนบทธรรมนิยม
ประเพณีของกลุ่มชนในบางพื้นที่ ได้แก่ ชาวไทยภูเขา และ ชาวไทยมุสลิม

โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

ความเป็นมา

เป็นโครงการที่ดำเนินการขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่
อยู่ในถิ่นทุรกันดารซึ่งประสบกับความขาดแคลนในหลายๆ ด้าน ให้ได้รับการ
ศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับอย่างถูกต้อง ด้วยวิธีการและ
เทคโนโลยีที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในวิชาการอย่างดี พร้อมทั้ง
จะไปศึกษาต่อในระดับสูงต่อไปได้เท่าเทียมกับคนอื่น ๆ และช่วยให้ครู โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งครูตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งไม่ได้มีอาชีพครูโดยตรงทำหน้าที่ครูได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

กิจกรรมสำคัญ

๑. พัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครู
๒. ปรับปรุงอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม โดย
 - ๒.๑ สนับสนุนสิ่งจำเป็นในการปรับปรุงอาคารสถานที่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อม
เพื่อเกื้อหนุนให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- ๒.๒ วรรณกรรมการพัฒนาโรงเรียน เพื่อสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมในการเรียน
๓. จัดหาวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน โดย
 - ๓.๑ จัดหาแบบเรียนที่ทันสมัยให้แก่โรงเรียนให้ทันเวลา
 - ๓.๒ สนับสนุนการจัดทำสื่อการสอนโดยใช้วัสดุในท้องถิ่น
 ๔. จัดกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน และให้ผู้ทรงคุณวุฒิประจำท้องถิ่น ได้ถ่ายทอดความรู้ เกี่ยวกับประวัติ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาของท้องถิ่น
 ๕. จัดให้มีการเรียนการสอนในกิจกรรมร่วมหลักสูตร โดยเน้นไปที่กิจกรรมการเกษตร การอาชีพ การสหกรณ์ การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และอื่นๆ
 ๖. จัดการเรียนการสอนทางไกล
 ๗. จัดห้องสมุดให้เป็นที่ยี่สำหรับการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนและชุมชน

โครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ความเป็นมา

จากการที่ทรงประจักษ์ว่า เด็กนักเรียนในโรงเรียนในท้องถิ่นทุรกันดาร เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ แล้ว ส่วนใหญ่จะไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงได้ เนื่องจากทางบ้านมีฐานะยากจน และตามชายแดนมักไม่มีโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับสูง จึงมีพระราชประสงค์จะพระราชทานพระราชานุเคราะห์ให้นักเรียนเหล่านั้นได้มีโอกาสศึกษาต่อตามระดับสติปัญญาและความเหมาะสม และโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินโครงการนี้ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๑

วัตถุประสงค์

เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนที่มีฐานะยากจนในถิ่นทุรกันดารได้รับการศึกษาต่อตามความสามารถ และกลับไปช่วยพัฒนาชุมชนในถิ่นทุรกันดาร

กิจกรรมสำคัญ

๑. คัดเลือกนักเรียนในท้องถิ่นทุรกันดารเข้าเป็นนักเรียนในพระราชานุเคราะห์
๒. จัดอบรมประจำปีเพื่อชี้แจง แนะนำแนวทางปฏิบัติตัวของนักเรียน ปลุกฝังอุดมการณ์ ความสำนึกในความเป็นไทย ให้มีความรักในถิ่นที่อยู่ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
๓. พัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน โดย
 - ๓.๑ ติดตาม ตรวจสอบนักเรียน
 - ๓.๒ จัดสอนเสริม หรือฝึกอบรมเพิ่มเติม
 - ๓.๓ จัดอบรมและแนะแนวการศึกษาต่อ
๔. กำหนดแผนการศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชนในถิ่นทุรกันดาร สำหรับเป็นแนวทางในการศึกษาของนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ต่อไป
๕. ส่งเสริมให้นักเรียนมีงานทำตามคุณวุฒิของนักเรียน
๖. ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ ด้านการเรียน การเงิน ตลอดจนการแก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพนักเรียน

โครงการฝึกอาชีพ

ความเป็นมา

เป็นโครงการที่โปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกอาชีพให้กับศิษย์เก่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ไม่อาจศึกษาในระดับสูงต่อไปได้ และเน้นให้มีการฝึกอาชีพที่เหมาะสมสำหรับท้องถิ่นนั้นๆ ในระยะเริ่มแรกให้จัดทำในโรงเรียนทดลองก่อนภาคละ ๑ โรงเรียน โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเข้าไปสนองพระราชดำริ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ
๒. เพื่อให้เยาวชนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนมีวิชาชีพติดตัวและสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

กิจกรรมสำคัญ

๑. ฝึกทักษะและความรู้ด้านวิชาชีพให้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียน
๒. ส่งเสริมอาชีพให้แก่เยาวชนในท้องถิ่น
๓. ส่งเสริมความร่วมมือจากภาคเอกชน
๔. ดำเนินงานฝึกอาชีพในศูนย์ฝึกอาชีพนักเรียนเก่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

โครงการส่งเสริมสหกรณ์

ความเป็นมา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเล็งเห็นว่า การปลูกฝังสหกรณ์แก่เด็กและเยาวชน โดยเริ่มจากโรงเรียนเป็นอันดับแรก จะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจในกลุ่มของเด็กนักเรียน ตลอดจนครูและประชาชน ในท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรวมกลุ่มกันในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น จึงมีพระราชกระแสกับอธิบดีกรมตำรวจ ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านภูต่าง อ. บ้านโคก จ. อุตรดิตถ์ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๓๔ ให้ดำเนินการสหกรณ์ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และมีพระราชกระแสกับอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๓๔ ให้ส่งเสริมวิธีสหกรณ์ให้แพร่หลายไปยังเด็กนักเรียน จึงได้เริ่มดำเนินโครงการส่งเสริมสหกรณ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นต้นมา

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมความรู้ และทักษะด้านสหกรณ์ และสร้างลักษณะนิสัยที่สอดคล้องกับอุดมการณ์สหกรณ์ให้แก่เด็กนักเรียน

กิจกรรมสำคัญ

๑. จัดการเรียนการสอนวิชาสหกรณ์
๒. จัดให้มีกิจกรรมสหกรณ์ภาคปฏิบัติ เช่น กิจกรรมร้านค้า กิจกรรมออมทรัพย์ และกิจกรรมการเกษตร เพื่อเป็นการฝึกทักษะของนักเรียนในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ตามความพร้อมของแต่ละโรงเรียน
๓. จัดให้มีการศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสหกรณ์ตัวอย่าง

โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความเป็นมา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนป่ารุ้งที่ ๑๐๗ บ้านห้วยจะคำน ตำบลปึงโค้ง อำเภอยางตลาด จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐ มีพระราชดำริให้ดำเนินการปลูกฝังการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่เด็กนักเรียน และให้โรงเรียนปลูกสะเดา ซึ่งนอกจากจะนำมาประกอบเป็นอาหาร อาศัยเป็นร่มเงาแล้ว เมล็ดสะเดายังใช้ในการป้องกันกำจัดแมลงในผักได้ด้วย ซึ่งไม่มีสารพิษตกค้างและทำลายสภาพแวดล้อมเหมือนสารเคมีทั่วๆ ไป จากพระราชดำริข้างต้น จึงได้ขยายกิจกรรมออกไปยังโรงเรียนอื่นๆ ด้วย

วัตถุประสงค์

เพื่อปลูกฝังให้เด็กนักเรียน เยาวชน และประชาชนในพื้นที่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมสำคัญ

๑. จัดการเรียนรู้การสอนด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน
๒. ให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๓. ดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ในชุมชน ตัวอย่างเช่น
 - ๓.๑ ใช้อินทรีย์วัตถุในการปรับปรุงบำรุงดิน และลดการใช้สารเคมี
 - ๓.๒ ปลูกไม้ใช้สอย
 - ๓.๓ สานิตและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก
 - ๓.๔ พัฒนาป่าชุมชนในพื้นที่
 - ๓.๕ บริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ภาคผนวก ข
พื้นที่เป้าหมาย
(ข้อมูลปีการศึกษา ๒๕๕๕)

๑. โรงเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

๑.๑ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑๑ จำนวน ๘ แห่ง

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
บ้านบ่อชะอม	บ่อชะอม	๓	พวา	แก่งหางแมว	จันทบุรี
บ้านคลองแดง	บ่อไฟไหม้	๔	พวา	แก่งหางแมว	จันทบุรี
บ้านหางแมว	หางแมว	๔	ขุนซ่อง	แก่งหางแมว	จันทบุรี
บ้านน้ำแดง	น้ำแดง	๖	บางชัน	ขลุง	จันทบุรี
บ้านคลองมะลิ	คลองมะลิ	๓	อ่างศิรี	มะขาม	จันทบุรี
สิงคโปร์แอร์ไลน์	หนองบอน	๑๑	ทุ่งขนาน	สอยดาว	จันทบุรี
บ้านท่ากุ่ม	ท่ากุ่ม	๓	ท่ากุ่ม	เมือง	ตราด
บ้านเขาฉลاد (สาขาท่ากุ่ม)	เขาฉลاد	๗	เทพนิมิต	เขาสมิง	ตราด

๑.๒ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑๒ จำนวน ๑๓ แห่ง

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
บ้านเขาสารภี	เขาสารภี	๓	ทับพริก	อรัญประเทศ	สระแก้ว
ประชารัฐบำรุง ๑	หนองหญ้าปล้อง	๔	ป่าไร่	อรัญประเทศ	สระแก้ว
บ้านคลองเจริญสุข	คลองเจริญสุข	๕	วังทอง	กิ่ง อ.วังสมบูรณ์	สระแก้ว
บ้านโคกน้อย	โคกน้อย	๑๐	วังทอง	กิ่ง อ.วังสมบูรณ์	สระแก้ว
พิระยานุเคราะห์ ๑	คลองชล	๑๑	วังทอง	กิ่ง อ.วังสมบูรณ์	สระแก้ว
บ้านวังศรีทอง	วังโพธิ์ทอง	๒	วังสมบูรณ์	กิ่ง อ.วังสมบูรณ์	สระแก้ว
บ้านทุ่งกบินทร์	ทุ่งกบินทร์	๕	วังใหม่	กิ่ง อ.วังสมบูรณ์	สระแก้ว
การบินไทย	กุดโดน	๓	ไทรเดี่ยว	คลองหาด	สระแก้ว
บ้านน้ำอ้อม	น้ำอ้อม	๑๔	เขาสามสืบ	เขาฉกรรจ์	สระแก้ว

๑.๒ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑๒ จำนวน ๑๓ แห่ง (ต่อ)

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
บ้านคลองตะเคียนชัย	คลองตะเคียนชัย	๕	ทุ่งมหาเจริญ	วังน้ำเย็น	สระแก้ว
บ้านนายาว	นายาว	๑๕	ท่ากระดาน	สนามชัยเขต	ฉะเชิงเทรา
บ้านนาอิสาน	นาอิสาน	๑๖	ท่ากระดาน	สนามชัยเขต	ฉะเชิงเทรา
มัธยมบ้านนายาว *	ทุ่งเหียง	๑๘	ท่ากระดาน	สนามชัยเขต	ฉะเชิงเทรา

๑.๓ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑๓ จำนวน ๑๓ แห่ง

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
สหธนาคารกรุงเทพ	เวียะคะดี	๔	หนองลู	สังขละบุรี	กาญจนบุรี
บ้านเรดาร์ฯ	เรดาร์	๔	ปรางค์	สังขละบุรี	กาญจนบุรี
สุนทรเวช	สะเนพ่อง	๑	ไล่โว่	สังขละบุรี	กาญจนบุรี
บ้านทีไล่ป่า (สาขา สุนทรเวช)	ทีไล่ป่า	๕	ไล่โว่	สังขละบุรี	กาญจนบุรี
บ้านบ้องตี้ล่าง	บ้องตี้ล่าง	๒	บ้องตี้	ไทรโยค	กาญจนบุรี
เฮงเคิลไทย	มะเซอโย	๔	บ้องตี้	ไทรโยค	กาญจนบุรี
บ้านแม่ น้ำน้อย	แม่ น้ำน้อย	๕	ไทรโยค	ไทรโยค	กาญจนบุรี
ต้นมะม่วง	บุหว่า	๗	วังกระแจะ	ไทรโยค	กาญจนบุรี
วิจิตรวิทยาการ	อี่ปู	๑	ปิล็อก	ทองผาภูมิ	กาญจนบุรี
บ้านประตูด่าน	ประตูด่าน	๑๔	บ้านเก่า	เมือง	กาญจนบุรี
มิตรมวลชน ๒	ดินตก	๑	เขาโจด	ศรีสวัสดิ์	กาญจนบุรี
บ้านตะโกปิดทอง	ตะโกบน	๘	สวนผึ้ง	สวนผึ้ง	ราชบุรี
บ้านถ้ำหิน	ถ้ำหิน	๕	สวนผึ้ง	สวนผึ้ง	ราชบุรี

* โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

๑.๔ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑๕ จำนวน ๘ แห่ง

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
บ้านเขาจ้าว	เขาจ้าว	๑	เขาจ้าว	ปรางมบุรี	ประจวบคีรีขันธ์
บ้านท่าวังหิน	ท่าวังหิน	๔	เขาจ้าว	ปรางมบุรี	ประจวบคีรีขันธ์
นเรศวรป่าละอู	ป่าละอู	๓	ห้วยสัตว์ใหญ่	หัวหิน	ประจวบคีรีขันธ์
นเรศวรห้วยผึ่ง	ห้วยผึ่ง	๔	ห้วยสัตว์ใหญ่	หัวหิน	ประจวบคีรีขันธ์
บ้านคลองน้อย (สาขานเรศวรห้วยผึ่ง)	คลองน้อย	๗	ห้วยสัตว์ใหญ่	หัวหิน	ประจวบคีรีขันธ์
บ้านแพรกตะคร้อ (สาขานเรศวรห้วยผึ่ง)	แพรกตะคร้อ	๑๑	บึงนคร	หัวหิน	ประจวบคีรีขันธ์
บ้านย่านซื่อ	ย่านซื่อ	๙	หาดขาม	กุยบุรี	ประจวบคีรีขันธ์
นเรศวรบ้านห้วยโศก	ห้วยโศก	๑	ป่าเต็ง	แก่งกระจาน	เพชรบุรี

๑.๕ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๑ จำนวน ๗ แห่ง

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
บ้านชำปะโต	ชำปะโต	๓	อาโพน	บัวเชด	สุรินทร์
บ้านรุน	รุน	๗	อาโพน	บัวเชด	สุรินทร์
บ้านตาแตรว	ตาแตรว	๙	เทพารักษ์	สังขะ	สุรินทร์
บ้านตาตุม	ตาตุม	๑๔	ตาตุม	สังขะ	สุรินทร์
บ้านโคกแสง	โคกแสง	๗	ตาเมียง	กิ่ง อ.พนมดงรัก	สุรินทร์
พิระยานุเคราะห์ ๒	โคกป่าจิก	๗	ปรือ	ปราสาท	สุรินทร์
เฉลิมพระเกียรติ	โรงเลื่อย	๖	ละหานทราย	ละหานทราย	บุรีรัมย์

๑.๖ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๒ จำนวน ๑๑ แห่ง

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
บ้านคำสะอาด	คำสะอาด	๕	ยางใหญ่	น้ำยืน	อุบลราชธานี
บ้านท่าแสนคุณ	ท่าแสนคุณ	๑๒	โดมประดิษฐ์	น้ำยืน	อุบลราชธานี
ปากลา	ปากลา	๕	นาโพธิ์กลาง	โขงเจียม	อุบลราชธานี
บ้านแก่งศรีโคตร	แก่งศรีโคตร	๓	โนนก่อ	สิรินธร	อุบลราชธานี
บ้านตาเอ้ม	ตาเอ้ม	๒	ตาเกา	กิ่ง อ.น้ำขุ่น	อุบลราชธานี
บ้านป่าไม้	ป่าไม้	๘	คอแลน	บุณฑริก	อุบลราชธานี
บ้านป่าก่อ	ป่าก่อ	๔	โคกก่ง	ขามเฒ่า	อำนาจเจริญ
บ้านห้วยฆ้อง	ห้วยฆ้อง	๕	โคกก่ง	ขามเฒ่า	อำนาจเจริญ
บ้านศรีสวัสดิ์	ศรีสวัสดิ์	๕	ศรีแก้ว	เลิงนกทา	ยโสธร
บ้านเทพเจริญ	เทพเจริญ	๖	ไทยเจริญ	กิ่ง อ.ไทยเจริญ	ยโสธร
บ้านหนองใหญ่	หนองใหญ่	๘	รุ่ง	กันทรลักษ์	ศรีสะเกษ

๑.๗ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๓ จำนวน ๘ แห่ง

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
บ้านหาดทรายเพ	หาดทรายเพ	๕	พระทาย	ท่าอุเทน	นครพนม
ชุมชนศิวิทยา	น้อยหลวงมอญ	๘	พระทาย	ท่าอุเทน	นครพนม
ช่างกลปทุมวันอนุสรณ์ ๘	โนนอุดมดี	๖	ดอนเตย	กิ่ง อ.นาทม	นครพนม
บ้านนาสามัคคี	นาสามัคคี	๑๒	นาทม	กิ่ง อ.นาทม	นครพนม
บ้านหนองตู	หนองตู	๔	นาไ	โพนสวรรค์	นครพนม
คอนราดเฮงเคิล	ท่าสะอาด	๖	นาไ	โพนสวรรค์	นครพนม
คือนิสไทยฯ	พรหมศรีธาตุ	๙	แมตนาทม	โคกศรีสุพรรณ	สกลนคร
ท่าอากาศยานฯ (บ้านถาวรพนา)	ถาวรพนา	๑๒	กกตูม	ดงหลวง	มุกดาหาร

๑.๘ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๔ จำนวน ๑๔ แห่ง

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
บ้านห้วยเป่า	ห้วยเป่า	๕	ปากชม	ปากชม	เลย
ฮิลมาร์พาเบิ้ล	เหมืองทอง	๙	เขื่องกลม	ปากชม	เลย
บ้านน่านกบิต	น่านกบิต	๕	ห้วยบ่อซืน	ปากชม	เลย
บ้านหนองแคน	หนองแคน	๙	นาด้วง	นาด้วง	เลย
บ้านนาปอ	นาปอ	๔	แสงภา	นาแห้ว	เลย
บ้านวังชมภู	วังชมภู	๕	ทรัพย์ไพรวัลย์	เอราวัณ	เลย
เฉลิมราษฎร์บำรุง	ห้วยลาด	๘	นาดี	ด่านซ้าย	เลย
บ้านเมืองทอง	เมืองทอง	๗	โนนทอง	นาูง	อุดรธานี
บ้านสมประสงค์	สมประสงค์	๘	โนนทอง	นาูง	อุดรธานี
บ้านห้วยเวียงงาม	ห้วยเวียงงาม	๘	นาูง	นาูง	อุดรธานี
บ้านนาชมภู	นาชมภู	๘	บ้านก้อง	นาูง	อุดรธานี
บ้านห้วยดอกไม้	ห้วยดอกไม้	๘	วิศิษฐ์	บึงกาฬ	หนองคาย
บ้านหนองตะไก้	หนองตะไก้	๗	โป่งเปือย	บึงกาฬ	หนองคาย
บ้านนาแวง	นาแวง	๘	นาสวรรค์	บึงกาฬ	หนองคาย

๑.๙ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๑ จำนวน ๗ แห่ง

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
บุญธรรม - บุญพริ้ง	ห้วยไผ่	๒	บ่อเบี้ย	บ้านโคก	อุดรดิตต์
ยอดโพธิ์ทอง ๑	ภูต่าง	๑๐	บ่อเบี้ย	บ้านโคก	อุดรดิตต์
บ้านลาดเรือ	ลาดเรือ	๓	บ่อภาค	ชาติตระการ	พิษณุโลก
บ้านรักไทย	รักไทย	๖	บ่อภาค	ชาติตระการ	พิษณุโลก
บ้านนุชเทียน	นุชเทียน	๗	บ่อภาค	ชาติตระการ	พิษณุโลก
อาทรอุทิศ	โป่งสอ	๖	น้ำกุ่ม	นครไทย	พิษณุโลก
บ้านโป่งตะแบก	โป่งตะแบก	๑๐	พุทธบาท	ชนแดน	เพชรบูรณ์

๑.๑๐ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๒ จำนวน ๑๘ แห่ง

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
เจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๓	หินแตก	๑	แม่สลองใน	แม่ฟ้าหลวง	เชียงราย
เจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๔	หัวแม่คำ	๔	แม่สลองใน	แม่ฟ้าหลวง	เชียงราย
บ้านนาโต้ (วปรอ.๓๔๔ อุปถัมภ์)	นาโต้	๔	แม่สลองใน	แม่ฟ้าหลวง	เชียงราย
บำรุงที่ ๑๑๒	โป่งไฮ	๔	แม่สลองใน	แม่ฟ้าหลวง	เชียงราย
สังวาลย์วิท ๘	จะล่อ	๑๐	เทอดไทย	แม่ฟ้าหลวง	เชียงราย
บำรุงที่ ๘๗	อาตุ๋	๑๓	เทอดไทย	แม่ฟ้าหลวง	เชียงราย
ศรีสมวงศ์	สามัคคีเก่า	๑๑	แม่ฟ้าหลวง	แม่ฟ้าหลวง	เชียงราย
สมถวิลจินตมัย	ห้วยแล้ง	๒	ท่าข้าม	เวียงแก่น	เชียงราย
ชนัดดีปิยะอุย	เจดีย์ทอง	๓	ปอ	เวียงแก่น	เชียงราย
บ้านดอยล้าน	ดอยล้าน	๔	วาปี	แม่สรวย	เชียงราย
อาชีวศึกษาเชียงราย-พะเยา	กัวกาญจน์	๔	ริมโขง	เชียงของ	เชียงราย
เทคนิคดุสิต	ห้วยล้าน	๑	ห้วยชมภู	เมือง	เชียงราย
บำรุงที่ ๘๘	น้ำปี้	๕	น้ำมวบ	เวียงสา	น่าน
ผบ.ลูกเสือรถไฟมวกะสัน	ห้วยเลา	๑	ชนแดน	สองแคว	น่าน
พิระยานุเคราะห์ฯ ๓	บ้านสว่าง	๑๐	หนองแดง	แม่จรม	น่าน
เฉลิมพระเกียรติครบรอบ ๑๐๐ ปี	สะไถ	๒	บ่อเกลือเหนือ	บ่อเกลือ	น่าน
เบ็ดเต๋ตูเมิน	ปางพริกใต้	๓	ผาช้างน้อย	ปง	พะเยา
การทำอากาศยานแห่งประเทศไทยเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๔ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๔๖*	นาโต้	๔	แม่สลองใน	แม่ฟ้าหลวง	เชียงราย

* โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

๑.๑๑ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๓ จำนวน ๑๖ แห่ง

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
ทุติยะไพรัชอนุสรณ์	จะนะ	๑	แม่อาจ	แม่อาจ	เชียงใหม่
เชียงใหม่ธารรงค์	ปู่หมื่นโน	๔	แม่สาว	แม่อาจ	เชียงใหม่
บ้านแม่ลอง	แม่ลอง	๓	บ้านทับ	แม่แจ่ม	เชียงใหม่
บ้านใหม่พัฒนาสันติ	ใหม่พัฒนาสันติ	๕	แม่นาจร	แม่แจ่ม	เชียงใหม่
ไลออนส์มหาจักร ๙	ป่าข้าวหลาม	๗	กีดช้าง	แม่แตง	เชียงใหม่
เฉลิมพระเกียรติฯ	แก่น้อย	๒	เมืองนะ	เชียงดาว	เชียงใหม่
บ้านหนองแขม (สาขา บำรุงที่ ๑๐๗)	หนองแขม	๖	ปิงโค้ง	เชียงดาว	เชียงใหม่
สโมสโรลอนสร์รัตนโกสินทร์	ห้วยหอย	๓	แม่วิน	แม่วาง	เชียงใหม่
เจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๒	แม่ละงอง	๖	น้ำแพร่	พร้าว	เชียงใหม่
อาโอยามา	ดอยป่าคา	๑๑	ม่อนปิ่น	ฝาง	เชียงใหม่
เบญจมา ๑	สามหมื่น	๖	เมืองแหง	เวียงแหง	เชียงใหม่
รัปป่าปอร์ต	ป่าเกี๊ยะ	๑๘	บ่อแก้ว	สะเมิง	เชียงใหม่
แม่ลาจิว	แม่ลาจิว	๑๒	แม่ลาจิว	แม่ออนน้อย	แม่ฮ่องสอน
บ้านตุน (ชมรม ๙ สมาคมจีน)	บ้านตุน	๔	ห้วยห้อม	แม่ออนน้อย	แม่ฮ่องสอน
ชมรมพุทธศิลป์ไทยอนุสรณ์ ๑	แสนคำลือ	๒	ถ้ำลอด	ปางมะผ้า	แม่ฮ่องสอน
ชมรมพุทธศิลป์ไทยอนุสรณ์ ๒	ปungยาม	๕	นาปู่ป้อม	ปางมะผ้า	แม่ฮ่องสอน

๑.๑๒ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๔ จำนวน ๒๓ แห่ง

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
บ้านถ้ำเสือ	ถ้ำเสือ	๕	พระธาตุผาแดง	แม่สอด	ตาก
ท่านผู้หญิงทวี มณีนุตร	ขุนห้วยแม่สอด	๖	พระธาตุผาแดง	แม่สอด	ตาก
ศึกษาสงเคราะห์ ๒	โกช่วย	๑๐	แม่กุ	แม่สอด	ตาก
ห้วยน้ำขุ่น (สาขาน้ำถ้ำเสือ)	ห้วยน้ำขุ่น	๘	มหาวัน	แม่สอด	ตาก
จตุรจินดา	ดินธาตุ	๑๔	แม่จะเรา	แม่ระมาด	ตาก
แสงใหญ่	แสงใหญ่	๔	สามหมื่น	แม่ระมาด	ตาก
บ้านเลอตอ	เลอตอ	๑๐	แม่ตื่น	แม่ระมาด	ตาก
บ้านทิวะเบยทะ	ทิวะเบยทะ	๑๐	แม่ตื่น	แม่ระมาด	ตาก
บ้านแพะ	บ้านแพะ	๑๒	แม่ตื่น	แม่ระมาด	ตาก
บ้านกามาผาได้	กามาผาได้	๕	แม่หละ	ท่าสองยาง	ตาก
จุฬา-ธรรมศาสตร์ ๓	แม่ออกฮู	๙	แม่หละ	ท่าสองยาง	ตาก
เทคนิคอาสา ๑	ประน่อยปุ	๕	แม่อุสุ	ท่าสองยาง	ตาก
บ้านคะเนจือทะ	คะเนจือทะ	๙	แม่อุสุ	ท่าสองยาง	ตาก
บ้านพอบือละคี	พอบือละคี	๔	แม่สอง	ท่าสองยาง	ตาก
บ้านแม่หละคี	แม่หละคี	๑๒	แม่หละ	ท่าสองยาง	ตาก
บ้านละนา	ละนา	๖	ท่าสองยาง	ท่าสองยาง	ตาก
บ้านอมยะ	อมยะ	๗	ท่าสองยาง	ท่าสองยาง	ตาก
บ้านมอเกอร์	มอเกอร์ยาง	๖	พบพระ	พบพระ	ตาก
บ้านแม่กลองใหญ่	แม่กลองใหญ่	๔	โมโกร	อุ้มผาง	ตาก
บ้านแม่กลองคี	แม่กลองคี	๓	โมโกร	อุ้มผาง	ตาก
หม่องก๊วะ (สาขาแม่กลองคี)	หม่องก๊วะ	๗	แม่จัน	อุ้มผาง	ตาก
แม่จันทะ (สาขาแม่กลองคี)	แม่จันทะ	๘	แม่จัน	อุ้มผาง	ตาก
เลตองคู้ (สาขาแม่กลองคี)	เลตองคู้	๑๐	แม่จัน	อุ้มผาง	ตาก

๑.๑๓ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๑ จำนวน ๑๑ แห่ง

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
สันติมิตร	สันติมิตร	๕	รับร่อ	ท่าชะ	ชุมพร
บ้านพันวาล	พันวาล	๕	รับร่อ	ท่าชะ	ชุมพร
สิริราษฎร์ประดิษฐ์	สระขาว	๑๓	ละแม	ละแม	ชุมพร
บ้านสวนเพชร	สวนเพชร	๑๕	ละแม	ละแม	ชุมพร
บ้านห้วยเหมือง	ห้วยเหมือง	๑๐	นาขา	หลังสวน	ชุมพร
บ้านควนสามัคคี	ควนสามัคคี	๙	ครน	สวี	ชุมพร
บ้านในวง	ในวง	๕	ในวงเหนือ	ละอุ่น	ระนอง
บ้านคลองวาย	คลองวาย	๗	ตะกุกเหนือ	วิภาวดี	สุราษฎร์ธานี
บ้านกอดเคย	กอดเคย	๑๑	คลองพา	ท่าชนะ	สุราษฎร์ธานี
เทคนิคมีนบุรีอนุสรณ์ ๑	บางเตา	๑๐	บางสวรรค์	พระแสง	สุราษฎร์ธานี
บ้านยางโพรง	ยางโพรง	๗	ปากหมาก	ไชยา	สุราษฎร์ธานี

๑.๑๔ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๒ จำนวน ๔ แห่ง

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
บ้านยูงงาม	ยูงงาม	๕	บางขัน	บางขัน	นครศรีธรรมราช
บ้านไร่ยาว	ไร่ยาว	๖	บางขัน	บางขัน	นครศรีธรรมราช
บ้านควนมีชัย	ควนมีชัย	๘	วังอ่าง	ชะอวด	นครศรีธรรมราช
บ้านเขาวัง	เขาวัง	๒	หินตก	ร่อนพิบูลย์	นครศรีธรรมราช

๑.๑๕ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๓ จำนวน ๑๕ แห่ง

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
ทุ่งไม้ดวน ๒	ชายควน	๔	ปาดังเบซาร์	สะเดา	สงขลา
บ้านบาโรย	บาโรย	๑๑	ปาดังเบซาร์	สะเดา	สงขลา
สื่อมวลชนกีฬา	หัวควน	๖	สำนักแก้ว	สะเดา	สงขลา
บ้านทุ่งสบายใจ	ทุ่งสบายใจ	๖	ทุ่งหมอ	สะเดา	สงขลา
มหาวิทยาลัย ๑	น้ำเขียว	๔	เขาแดง	สะบ้าย้อย	สงขลา

๑.๑๕ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๓ จำนวน ๑๕ แห่ง (ต่อ)

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
บ้านสำนักเอาะ	สำนักเอาะ	๕	เขาแดง	สะบ้าย้อย	สงขลา
บ้านหาดทราย	หาดทราย	๖	ธารคีรี	สะบ้าย้อย	สงขลา
บ้านประกอบออก	ประกอบออก	๓	ประกอบ	นาทวี	สงขลา
เขิญ-พิศลยบุตร	ช่อนทอง	๙	ทับช้าง	นาทวี	สงขลา
ทุ่งตะเซะพัฒนา	ทุ่งตะเซะ	๙	ทุ่งกระบือ	ย่านตาขาว	ตรัง
บ้านหินจอก	หินจอก	๑	ลิพัง	ปะเหลียน	ตรัง
สันติราษฎร์ประชาบำรุง	เจ้าพระ	๔	ปะเหลียน	ปะเหลียน	ตรัง
ยูงทองรัฐประชาสรรค์	ลำปาด	๔	ควนกาหลง	ควนกาหลง	สตูล
บ้านसानแดง	सानแดง	๘	ควนกาหลง	ควนกาหลง	สตูล
บ้านควนตะแบก	ควนตะแบก	๙	เกาะเต่า	ป่าพะยอม	พัทลุง

๑.๑๖ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๔ จำนวน ๑๐ แห่ง

ร.ร.ตชด.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
สังวาลย์วิทย์ ๕	วังไทร	๒	แม่หวาด	ธารโต	ยะลา
บ้านปาโจแมเราะ	ปาโจแมเราะ	๘	แม่หวาด	ธารโต	ยะลา
นิคมพิทักษ์ราษฎร์	บาตูปูเต๊ะ	๖	บ้านแหร์	ธารโต	ยะลา
โรงเรียนยาสูบ ๒	สะปือ	๓	ปะแต	ยะหา	ยะลา
บ้านละโอ	ละโอ	๒	ศรีบรรพต	ศรีสาคร	นราธิวาส
บ้านตืองอฯ	ตืองอ	๓	ศรีบรรพต	ศรีสาคร	นราธิวาส
บ้านสินานนท์	สินานนท์	๖	สุคีริน	สุคีริน	นราธิวาส
บ้านไอร์บือแด	ไอร์บือแด	๔	ช้างเผือก	จะนะ	นราธิวาส
การทำอาภาศยาน ๙	ไอร์จาดา	๘	โคกสะตอ	รือเสาะ	นราธิวาส
พิระยานุเคราะห์ ๔	บุกาสาแลแม	๔	ปะโต	มายอ	ปัตตานี

๒. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๑ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก จำนวน ๑๗ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
วัดเขาน้อย	เขาน้อยพรหมณี	๒	พรหมณี	เมือง
วัดเอี่ยมประดิษฐ์	ป่าसान	๓	พรหมณี	เมือง
วัดโยธีราษฎร์ศรัทธาราม	คลองสะท้อน	๔	พรหมณี	เมือง
วัดหนองเตย (ตั้งตรงจิตร ๘)	หนองเตย	๖	พรหมณี	เมือง
วัดธรรมปัญญา*	ปากกระทุ่ม	๗	พรหมณี	เมือง
วัดโคกลำดวน	โคกลำดวน	๙	พรหมณี	เมือง
วัดสันตยาราม*	หนองแสนตอ	๑๒	พรหมณี	เมือง
วัดสุทธธรรมาราม	-	๑๓	พรหมณี	เมือง
วัดวังปลาจืด	วังปลาจืด	๑๕	พรหมณี	เมือง
วัดท่าด่าน*	ท่าด่าน	๒	หินตั้ง	เมือง
วัดท่าชัย	ท่าชัย	๔	หินตั้ง	เมือง
วัดหุบเมย	หุบเมย	๕	หินตั้ง	เมือง
วัดวังยายฉิม	วังยายฉิม	๖	หินตั้ง	เมือง
วัดพราหมณี	พราหมณี	๙	สาธิต	เมือง
วัดสมบุรณ์สามัคคี*	ปากช่อง	๑๐	เขาพระ	เมือง
บ้านคลอง ๑๔*	คลอง ๑๔ ใต้แวน	๘	ชุมพล	องครักษ์
บ้านหนองกันเกรา	หนองกันเกรา	๔	ศรีกะอาง	บ้านนา

๒.๒ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต ๒ จำนวน ๔ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
ร่วมใจประสิทธิ์	คลองสิบสี่	๑	บึงคอกไห	ลำลูกกา
รวมราษฎร์สามัคคี	สามัคคี	๔	บึงคอกไห	ลำลูกกา
ร่วมจิตประสาธ	ร่วมจิตประสาธ	๖	บึงคอกไห	ลำลูกกา
เจริญดีวิทยา	คลองแปด	๑๐	ลำลูกกา	ลำลูกกา

* โรงเรียนขยายโอกาส

๒.๓ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต ๓ จำนวน ๑ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านองหลุ	บ้านองหลุ	๓	นาสวน	ศรีสวัสดิ์

๒.๔ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๑ จำนวน ๑ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านท่าผักชี	บ้านท่าผักชี	๖	พระเพลิง	เขาฉกรรจ์

๒.๕ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต ๑ จำนวน ๒๖ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
อนุบาลกุสุมาลย์	กุสุมาลย์	๑	กุสุมาลย์	กุสุมาลย์
บ้านอีกุด*	อีกุด	๒	กุสุมาลย์	กุสุมาลย์
ชุมชนนิรมัย	โนนคำ	๑๐	กุสุมาลย์	กุสุมาลย์
นาโพธิ์คุรุราษฎร์พัฒนา	นาโพธิ์	๑	นาโพธิ์	กุสุมาลย์
บ้านโคกม่วง	โคกม่วง	๒	นาโพธิ์	กุสุมาลย์
บ้านบอนสหราษฎร์อุทิศ	บ้านบอน	๓	นาโพธิ์	กุสุมาลย์
บ้านม่วง*	บ้านม่วง	๕	นาโพธิ์	กุสุมาลย์
บ้านนาดี	นาดี	๑	โพธิ์ไพศาล	กุสุมาลย์
ไพศาลวิทยา	โพธิ์ไพศาล	๓,๙	โพธิ์ไพศาล	กุสุมาลย์
บ้านกุดชู	กุดชู	๔	โพธิ์ไพศาล	กุสุมาลย์
บ้านโพนแพง*	โพนแพง	๖	โพธิ์ไพศาล	กุสุมาลย์
บ้านกุดสะกอย	กุดสะกอย	๗	โพธิ์ไพศาล	กุสุมาลย์
บ้านห้วยกอกหนองเค็ม	ห้วยกอก	๘	โพธิ์ไพศาล	กุสุมาลย์
บ้านอุ่มจาน	อุ่มจาน	๑	อุ่มจาน	กุสุมาลย์
แก่งคำประชาสามัคคี	แก่งท่าลับ	๓	อุ่มจาน	กุสุมาลย์
บ้านโคกสะอาด	โคกสะอาด	๔	อุ่มจาน	กุสุมาลย์
บ้านจัวสิริราษฎร์บำรุง	จัว	๕	อุ่มจาน	กุสุมาลย์

* โรงเรียนขยายโอกาส

๒.๕ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต ๑ จำนวน

๒๖ แห่ง (ต่อ)

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านหนองบัวสร้างวิทยาคาร	หนองบัวสร้าง	๗	อุ่มจาน	กุสุมาลย์
บ้านสนามบิน	สนามบิน	๘	อุ่มจาน	กุสุมาลย์
ชุมชนบ่อแสนพันมิตรภาพที่ ๒๑๑	แสนพัน	๑๑	อุ่มจาน	กุสุมาลย์
บ้านกุศรี	กุศรี	๑	นาเพียง	กุสุมาลย์
บ้านนาเพียงเก่าสนธิราษฎร์สามัคคี	หนองปลาตอง	๒	นาเพียง	กุสุมาลย์
นาเพียงสว่างวิทยานุกูล *	นาเพียงใหม่	๓	นาเพียง	กุสุมาลย์
นาเพียงเก่าสว่างวิทยานุกูล (สาขาศรีคงคำ)	ศรีคงคำ	๕	นาเพียง	กุสุมาลย์
บ้านซ่งเต่า	ซ่งเต่า	๖	นาเพียง	กุสุมาลย์
บ้านหนองปลาตอง	หนองปลาตอง	๗	นาเพียง	กุสุมาลย์

๒.๖ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๓ จำนวน ๒ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านกุดหว้า	กุดหว้า	๔	ดอนตู	หนองสองห้อง
บ้านศุภชัย *	ศุภชัย	๕	คึมชาด	หนองสองห้อง

๒.๗ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต ๒ จำนวน ๒ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
วัดสระทอง	โนนตะคร้อ	๑๒, ๑๓	บ้านคู	นาโพธิ์
วัดเกษียณสถิตย์ *	นาขาม	๑๑	ดอนกอก	นาโพธิ์

๒.๘ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต ๔ จำนวน ๑ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านโคกสูง *	โคกสูง, กำเปร	๓	ศรีภูมิ	กระสัง

* โรงเรียนขยายโอกาส

๒.๙ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑ จำนวน ๒ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านดอนบาก	ดอนบาก	๓	บ้านโคก	สร้างคอม
บ้านนาม่วง *	นาม่วง	๔	บ้านยวด	สร้างคอม

๒.๑๐ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒ จำนวน ๑ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านเลิงถ่อนโนนสมบูรณ์ *	เลิงถ่อน	๔	หนองหญ้าไซ	วังสามหมอ

๒.๑๑ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จำนวน ๑ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านดงดารา	ดงดารา	๒	อ้อมกอก	บ้านดุง

๒.๑๒ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑ จำนวน ๑ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านหนองบาง	หนองบาง	๔	น้ำเกลี้ยง	น้ำเกลี้ยง

๒.๑๓ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑ จำนวน ๑ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
อาโอยาม่า ๒ *	ด่านศรีสุข	๑	ด่านศรีสุข	โพธิ์ตาก

* โรงเรียนขยายโอกาส

๒.๑๔ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต ๓

จำนวน ๒ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านนาคำแคน	นาคำแคน	๓	นาแสง	ศรีวิไล
ชุมชนบ้านซาง *	ซาง	๑	บ้านซาง	เซกา

๒.๑๕ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองบัวลำภู เขต ๑

จำนวน ๑ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านโคกป่ากุง *	โคกป่ากุง	๒	หนองเรือ	โนนสัง

๒.๑๖ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองบัวลำภู เขต ๒

จำนวน ๑ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านวังหินชา	วังหินชา	๔,๙	ดงมะไฟ	สุวรรณคูหา

๒.๑๗ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต ๓

จำนวน ๒ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านโพนขาม	โพนขาม	๔	หนามแท่ง	ศรีเมืองใหม่
บ้านดงนา	ดงนา	๕	หนามแท่ง	ศรีเมืองใหม่

๒.๑๘ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต ๒ จำนวน ๒๗ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านสะปัน	สะปัน	๑	ดงพญา	บ่อเกลือ
บ้านสัว *	สัว	๗	ดงพญา	บ่อเกลือ
บ้านนาออก	นาออก	๑	ภูฟ้า	บ่อเกลือ

* โรงเรียนขยายโอกาส

๒.๑๘ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต ๒ จำนวน ๒๗ แห่ง (ต่อ)

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	
บ้านห่างทางหลวง	ห่างทางหลวง	๒	ภูฟ้า	บ่อเกลือ
บ้านสบมาง *	สบมาง	๔	ภูฟ้า	บ่อเกลือ
บ้านบ่อหลวง	บ่อหลวง	๑	บ่อเกลือใต้	บ่อเกลือ
บ้านนาขวาง	นาขวาง	๕	บ่อเกลือใต้	บ่อเกลือ
บ้านนาคอก	นาคอก	๖	บ่อเกลือใต้	บ่อเกลือ
บ้านผักเหือก	นาเปรื่อง	๗	บ่อเกลือใต้	บ่อเกลือ
บ้านยอดดอยวัฒนา (สาขาน้ำหนาว)	น้ำหนาว	๙	บ่อเกลือใต้	บ่อเกลือ
บ้านยอดดอยวัฒนา	ยอดดอยวัฒนา	๑๐	บ่อเกลือใต้	บ่อเกลือ
บ้านนาคอก (สาขานานาง)	นาบง	๑๔	บ่อเกลือใต้	บ่อเกลือ
บ้านบ่อหลวง (สาขาห้วยโป่ง)	ห้วยโป่ง	๑๕	บ่อเกลือใต้	บ่อเกลือ
บ้านขุนน้ำน่าน	เวร	๑	บ่อเกลือเหนือ	บ่อเกลือ
บ้านบ่อหยวก	บ่อหยวก	๓	บ่อเกลือเหนือ	บ่อเกลือ
หม่อมเจ้าเจริญใจ จิตรพงศ์ *	ห้วยกานต์	๑	ขุนน้ำน่าน	เฉลิมพระเกียรติ
บ้านด่าน *	บ้านด่าน	๓	ขุนน้ำน่าน	เฉลิมพระเกียรติ
บ้านเปียงซ้อ	เปียงซ้อ	๔	ขุนน้ำน่าน	เฉลิมพระเกียรติ
บ้านห้วยฟอง *	ห้วยฟอง	๖	ขุนน้ำน่าน	เฉลิมพระเกียรติ
บ้านก๊วยจันทร์	ก๊วยจันทร์	๑๐	ขุนน้ำน่าน	เฉลิมพระเกียรติ
บ้านน้ำช้างพัฒนา	น้ำช้างพัฒนา	๑๑	ขุนน้ำน่าน	เฉลิมพระเกียรติ
บ้านน้ำรีพัฒนา	น้ำรีพัฒนา	๑๒	ขุนน้ำน่าน	เฉลิมพระเกียรติ
บ้านด่าน(สาขาบวกหญ้า)	บวกหญ้า	๑๓	ขุนน้ำน่าน	เฉลิมพระเกียรติ
บ้านห้วยโก้น *	ห้วยโก้น	๑	ห้วยโก้น	เฉลิมพระเกียรติ
บ้านสบปิ่น	สบปิ่น	๒	ห้วยโก้น	เฉลิมพระเกียรติ
บ้านปางหก	ปางหก	๕	ห้วยโก้น	เฉลิมพระเกียรติ
บ้านห้วยทรายขาว	ห้วยทรายขาว	๗	ห้วยโก้น	เฉลิมพระเกียรติ

* โรงเรียนขยายโอกาส

๒.๑๙ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต ๒ จำนวน ๕ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
ที่ซอแม **	ซอแะกา	๑	วะหลวง	ท่าสองยาง
พะดีสะดี **	บอหมะ	๕	วะหลวง	ท่าสองยาง
บ้านคอกทีโค๊ะ **	แม่หละยอด้	๖	วะหลวง	ท่าสองยาง
แม่จะวาง **	แม่จะวาง	๘	ท่าสองยาง	ท่าสองยาง
บ้านพะเต๊ะ *	พะเต๊ะ	๔	พระธาตุผาแดง	แม่สอด

๒.๒๐ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต ๑ จำนวน ๑๐ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านบางมะนาว	บางมะนาว	๑	กะลุวอเหนือ	เมือง
บ้านค่าย	ค่าย	๒	กะลุวอเหนือ	เมือง
บ้านเปล	เปล	๓	กะลุวอเหนือ	เมือง
บ้านเขาดันหยงมิตรภาพที่ ๑๕๓ *	เขาดันหยง	๔	กะลุวอเหนือ	เมือง
ไทยรัฐวิทยา๑๐	ใหม่	๕	กะลุวอเหนือ	เมือง
บ้านหัวเขา	พิกุลทอง	๖	กะลุวอเหนือ	เมือง
บ้านโคกสยา	โคกสยา	๘	กะลุวอเหนือ	เมือง
บ้านโคกศิลา	โคกศิลา	๖	กะลุวอ	เมือง
บ้านท่าเนียบ	ท่าเนียบ	๖	ลำภู	เมือง
บ้านปลักปลา	ปลักปลา	๘	ลำภู	เมือง

๒.๒๑ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต ๒ จำนวน ๖ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านป่าไผ่	ป่าไผ่	๒	กาหลง	ศรีสาคร
บ้านศรีราชูราษฎร์รังสฤษดิ์	สันคีรี	๓	กาหลง	ศรีสาคร
บ้านป่าหนั่น	ป่าแ่น	๔	ศรีสาคร	ศรีสาคร

* โรงเรียนขยายโอกาส

๒.๒๑ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๒ จำนวน ๖ แห่ง (ต่อ)

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านไธสง	ไธสง	๕	ช้างเผือก	จะนะ
บ้านธรรมเจริญ	ธรรมเจริญ	๖	โคกสะอาด	รือเสาะ
บ้านศาลาใหม่ *	ศาลาใหม่	๓	ศาลาใหม่	ตากใบ

๒.๒๒ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต ๑ จำนวน ๑ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
ชุมชนบ้านบางเก่า	บางเก่า	๒	บางเก่า	สายบุรี

๒.๒๓ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต ๒ จำนวน ๑ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
บ้านเจาะบาแน	เจาะบาแน	๖	ลุโระยิโร	มายอ

๓. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” (ศศช.) สังกัดสำนัก
บริหารงาน การศึกษานอกโรงเรียน

จังหวัดน่าน

๓.๑ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอบ่อเกลือ จำนวน ๒๓ แห่ง

ศศช.	บ้าน	หมู่	ตำบล
ศศช.บ้านห้วยวิน	ห้วยวิน	๙	บ่อเกลือใต้
ศศช.บ้านก่องวงนอก	ก่องวงนอก	๑๑	บ่อเกลือใต้
ศศช.บ้านก่องวงใน	ก่องวงใน	๑๑	บ่อเกลือใต้
ศศช.บ้านหนองน่าน	หนองน่าน	๑๒	บ่อเกลือใต้
ศศช.บ้านน้ำแพะนอก	น้ำแพะนอก	๑๓	บ่อเกลือใต้

* โรงเรียนขยายโอกาส

๓.๑ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอบ่อเกลือ จำนวน ๒๓ แห่ง (ต่อ)

ศศช.	บ้าน	หมู่	ตำบล
ศศช.บ้านน้ำแพะโน	น้ำแพะโน	๑๓	บ่อเกลือใต้
ศศช.บ้านห้วยขวาก	ห้วยขวาก	๑	บ่อเกลือเหนือ
ศศช.บ้านเด่น	เด่น	๑	บ่อเกลือเหนือ
ศศช.บ้านสะไถน้อย	สะไถน้อย	๒	บ่อเกลือเหนือ
ศศช.บ้านสะไถหลวง	สะไถหลวง	๒	บ่อเกลือเหนือ
ศศช.บ้านห้วยลึก	ห้วยลึก	๒	บ่อเกลือเหนือ
ศศช.บ้านน้ำจุน	น้ำจุน	๔	บ่อเกลือเหนือ
ศศช.บ้านนาเกิ่น	นาเกิ่น	๕	บ่อเกลือเหนือ
ศศช.บ้านน้ำว้า	น้ำว้า	๖	บ่อเกลือเหนือ
ศศช.บ้านห้วยขาบ	ห้วยขาบ	๗	บ่อเกลือเหนือ
ศศช.บ้านห้วยปอ	ห้วยปอ	๘	บ่อเกลือเหนือ
ศศช.บ้านห้วยโตน	ห้วยโตน	๒	ดงพญา
ศศช.บ้านน้ำแคะ	น้ำแคะ	๔	ดงพญา
ศศช.บ้านปากก้า	ปากก้า	๕	ดงพญา
ศศช.บ้านขุนน้ำจอน	ขุนน้ำจอน	๕	ดงพญา
ศศช.บ้านห้วยลิ๊ะ	ห้วยลิ๊ะ	๕	ดงพญา
ศศช.บ้านห้วยหมี่	ห้วยหมี่	๖	ดงพญา
ศศช.บ้านห้วยลอย	ห้วยลอย	๖	ภูฟ้า

๓.๒ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จำนวน ๘ แห่ง

ศศช.	บ้าน	หมู่	ตำบล
ศศช.บ้านห้วยเตย	ห้วยเตย	๔	ขุนน้ำน่าน
ศศช.บ้านสะจุก	สะจุก	๗	ขุนน้ำน่าน
ศศช.บ้านสะเกี้ยง	สะเกี้ยง	๘	ขุนน้ำน่าน
ศศช.บ้านปูด	ปูด	๙	ขุนน้ำน่าน
ศศช.บ้านห้วยปุด	ห้วยปุด	๙	ขุนน้ำน่าน
ศศช.บ้านกิวจันทร์	กิวจันทร์	๑๐	ขุนน้ำน่าน
ศศช.บ้านน้ำรีพัฒนา	น้ำรีพัฒนา	๑๒	ขุนน้ำน่าน
ศศช.บ้านบวักอ้อม	บวักอ้อม	๑๔	ขุนน้ำน่าน

จังหวัดเชียงใหม่

๓.๓ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอแม่แจ่ม จำนวน ๔๓ แห่ง

ศศช.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
ศศช.บ้านสะมอจาล้าง	สะมอจาล้าง	๑	แม่ตีก
ศศช.บ้านห้วยทรายเหลือง	ห้วยทรายเหลือง	๓	แม่ตีก
ศศช.บ้านสะมอจาบน	สะมอจาบน	๔	แม่ตีก
ศศช.บ้านโป่งขนุน	โป่งขนุน	๕	แม่ตีก
ศศช.บ้านนาฮ่องใต้	นาฮ่องใต้	๑๐	แม่ตีก
ศศช.บ้านสบจอก	สบจอก	๑๐	แม่ตีก
ศศช.บ้านสบแม่สะต๊อบ	สบแม่สะต๊อบ	๑๓	แม่ตีก
ศศช.บ้านขุนแม่นาย	ขุนแม่นาย	๑๔	แม่ตีก
ศศช.บ้านแม่จุมสาม	แม่จุมสาม	๑๔	แม่ตีก
ศศช.บ้านแม่เงิงโน	แม่เงิงโน	๑๕	แม่ตีก
ศศช.บ้านแม่เงิงกลาง	แม่เงิงกลาง	๑๕	แม่ตีก
ศศช.บ้านแม่ขอมใต้	แม่ขอมใต้	๑	ปางหินฝน
ศศช.บ้านมิดหลวง	มิดหลวง	๒	ปางหินฝน
ศศช.บ้านแม่ปึก	แม่ปึก	๓	ปางหินฝน
ศศช.บ้านแม่แฮใน	แม่แฮใน	๓	ปางหินฝน
ศศช.บ้านของ	ของ	๕	ปางหินฝน
ศศช.บ้านเซโดชา	เซโดชา	๙	ปางหินฝน
ศศช.บ้านสันปูเลย	สันปูเลย	๑๑	ปางหินฝน
ศศช.บ้านกองบอด	กองบอด	๑๑	ปางหินฝน
ศศช.บ้านกองบอดใต้	กองบอดใต้	๑๑	ปางหินฝน
ศศช.บ้านแม่ขี้มูกน้อย	แม่ขี้มูกน้อย	๑	บ้านทับ
ศศช.บ้านห้วยวอก	ห้วยวอก	๓	บ้านทับ
ศศช.บ้านแม่ปือก	แม่ปือก	๔	บ้านทับ
ศศช.บ้านแม่แอบ	แม่แอบ	๗	บ้านทับ
ศศช.บ้านแม่แอบใน	แม่แอบใน	๗	บ้านทับ
ศศช.บ้านอมแรด	อมแรด	๘	บ้านทับ
ศศช.บ้านกิวสะแวกเก่า	กิวสะแวกเก่า	๙	บ้านทับ
ศศช.บ้านเคาะท่า	เคาะท่า	๗	บ้านทับ

๓.๓ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแม่แจ่ม จำนวน ๔๓ แห่ง (ต่อ)

ศศช.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
ศศช.บ้านกัวสะแกใหม่	กัวสะแกใหม่	๙	บ้านทับ
ศศช.บ้านถวน	ถวน	๑๐	บ้านทับ
ศศช.บ้านกัวสะแกใต้	กัวสะแกใต้	๑๑	บ้านทับ
ศศช.บ้านอมสูง	อมสูง	๑๑	บ้านทับ
ศศช.บ้านสามสบบน	สามสบบน	๑	ท่าผา
ศศช.บ้านปากกล้วย	ปากกล้วย	๑	ท่าผา
ศศช.บ้านแม่ยางล้าน	แม่ยางล้าน	๘	ท่าผา
ศศช.บ้านขุนแม่ละอูป	ขุนแม่ละอูป	๓	แจ่มหลวง
ศศช.บ้านห้วยหมาบ้า	ห้วยหมาบ้า	๔	แจ่มหลวง
ศศช.บ้านแม่ผาปู	แม่ผาปู	๑	แม่แดด
ศศช.บ้านโป๊ยกะโหล่ง	โป๊ยกะโหล่ง	๑	แม่แดด
ศศช.บ้านโป่งสะแยง	โป่งสะแยง	๑	แม่นาจร
ศศช.บ้านสบผาหลวง	สบผาหลวง	๑๓	แม่นาจร
ศศช.บ้านป่าเอี้ยะ	ป่าเอี้ยะ	๒	กองแขก
ศศช.บ้านโป่งขาว	โป่งขาว	๖	บ้านจันทร์

๓.๔ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมวก้อย จำนวน ๑๐๕ แห่ง

ศศช.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
ศศช.บ้านแม่ฮ่องกลาง	แม่ฮ่องกลาง	๑	นาเกียน
ศศช.บ้านแม่ฮ่องใต้	แม่ฮ่องใต้	๑	นาเกียน
ศศช.บ้านห้วยหวาย	ห้วยหวาย	๑	นาเกียน
ศศช.บ้านห้วยครั้ง	ห้วยครั้ง	๕	นาเกียน
ศศช.บ้านอุตุ่มใต้	อุตุ่มใต้	๖	นาเกียน
ศศช.บ้านแม่ห้วยกว้าง	แม่ห้วยกว้าง	๗	นาเกียน
ศศช.บ้านหนองอึ่งใต้	หนองอึ่งใต้	๗	นาเกียน
ศศช.บ้านหนองอึ่งเหนือ	หนองอึ่งเหนือ	๗	นาเกียน
ศศช.บ้านก่องป้อใต้	ก่องป้อใต้	๘	นาเกียน

๓.๔ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออมก๋อย จำนวน ๑๐๕ แห่ง (ต่อ)

ศศช.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
ศศช.บ้านทูลอง	ทูลอง	๘	นาเกียน
ศศช.บ้านแม่ลอกเหนือ	แม่ลอกเหนือ	๘	นาเกียน
ศศช.บ้านห้วยส้ม	ห้วยส้ม	๙	นาเกียน
ศศช.กองแนะ	กองแนะ	๙	นาเกียน
ศศช.บ้านแม่ลง	แม่ลง	๙	นาเกียน
ศศช.บ้านทิกะเย	ทิกะเย	๑๐	นาเกียน
ศศช.บ้านผีป่านเหนือ	ผีป่านเหนือ	๑๐	นาเกียน
ศศช.บ้านผีป่านใต้	ผีป่านใต้	๑๐	นาเกียน
ศศช.บ้านแม่สะเต	แม่สะเต	๑๑	นาเกียน
ศศช.บ้านพลึงแท	พลึงแท	๑๒	นาเกียน
ศศช.บ้านสังกลาง	สังกลาง	๑๓	นาเกียน
ศศช.บ้านสังนุบอย	สังนุบอย	๑๓	นาเกียน
ศศช.บ้านสังเหนือ	สังเหนือ	๑๓	นาเกียน
ศศช.บ้านสังใต้	สังใต้	๑๓	นาเกียน
ศศช.บ้านกองดา	กองดา	๑๔	นาเกียน
ศศช.บ้านห้วยบง	ห้วยบง	๑๔	นาเกียน
ศศช.บ้านแม่เกิบ	แม่เกิบ	๑๕	นาเกียน
ศศช.บ้านศาลาเท	ศาลาเท	๑๕	นาเกียน
ศศช.บ้านทีลอง	ทีลอง	๑๖	นาเกียน
ศศช.บ้านแม่สอใต้	แม่สอใต้	๑๗	นาเกียน
ศศช.แม่สอเหนือ	แม่สอเหนือ	๑๗	นาเกียน
ศศช.บ้านห้วยลอก	ห้วยลอก	๑๘	นาเกียน
ศศช.บ้านห้วยบง	ห้วยบง	๑๙	นาเกียน
ศศช.บ้านทังที	ทังที	๒๐	นาเกียน
ศศช.บ้านกองป่องเหนือ	กองป่องเหนือ	๒๐	นาเกียน
ศศช.บ้านทีเนอะ	ทีเนอะ	๒๑	นาเกียน

๓.๔ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภออมก๋อย จำนวน ๑๐๕ แห่ง (ต่อ)

ศศช.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
ศศช.บ้านมะหินหลวง	มะหินหลวง	๒๑	นาเกียน
ศศช.บ้านขุนแม่ตึ้นน้อย	ขุนแม่ตึ้นน้อย	๖	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านขุนตึ้นใหม่	ขุนตึ้นใหม่	๖	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านห้วยโป่ง	บ้านห้วยโป่ง	๖	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านปีพอ	ปีพอ	๖	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านห้วยขุ่น	ห้วยขุ่น	๘	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านห้วยยาบ	ห้วยยาบ	๘	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านฉุยมอ	ฉุยมอ	๙	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านแม่ระอาโน	ระอาโน	๙	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านลู่กูดู	ลู่กูดู	๙	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านแม่ระอานอก	ระอานอก	๑๐	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านจกปก	จกปก	๑๐	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านห้วยไก่อ่า	ห้วยไก่อ่า	๑๐	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านปรอโก	ปรอโก	๑๑	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านพะกะเซ	พะกะเซ	๑๑	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านเดบือเซทะ	เดบือเซทะ	๑๑	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านหม่าโอใจ	หม่าโอใจ	๑๑	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านเคอะกรา	เคอะกรา	๑๑	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านเคอะกะซอเด	เคอะกะซอเด	๑๑	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านหัวโล๊ะ	หัวโล๊ะ	๑๑	แม่ตึ้น
ศศช.ทะโกรเด	ทะโกรเด	๑๑	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านยะลิกุย	ยะลิกุย	๑๒	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านซอแอ๊ะ	ซอแอ๊ะ	๑๒	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านใหม่ทอง	ใหม่ทอง	๑๒	แม่ตึ้น
ศศช.สบหาด	สบหาด	๑๔	แม่ตึ้น
ศศช.บ้านห้วยปูหลวง	ห้วยปูหลวง	๔	ยางเปียง

๓.๔ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมืองจำนวน ๑๐๕ แห่ง (ต่อ)

ศศช.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
ศศช.บ้านห้วยปูน้อย	ห้วยปูน้อย	๔	ยางเปียง
ศศช.บ้านห้วยโค้ง	ห้วยโค้ง	๕	ยางเปียง
ศศช.บ้านห้วยดองหลวง	ห้วยดองหลวง	๖	ยางเปียง
ศศช.บ้านห้วยดองน้อย	ห้วยดองน้อย	๖	ยางเปียง
ศศช.บ้านขุนสอง	ขุนสอง	๑๑	ยางเปียง
ศศช.บ้านปิตุติ	ปิตุติ	๑๑	ยางเปียง
ศศช.บ้านแม่แฮน้อย	แม่แฮน้อย	๑๔	ยางเปียง
ศศช.บ้านแม่แฮหลวง	แม่แฮหลวง	๑๔	ยางเปียง
ศศช.บ้านขุนหาด	ขุนหาด	๑๕	ยางเปียง
ศศช.บ้านหลังป่าช้า	หลังป่าช้า	๑๗	ยางเปียง
ศศช.บ้านห้วยแห้ง	ห้วยแห้ง	๑๗	ยางเปียง
ศศช.ที่ทอทะ	ที่ทอทะ	๑	สบโขง
ศศช.บ้านขุนอมแฮดนอก	ขุนอมแฮดนอก	๕	สบโขง
ศศช.บ้านขุนอมแฮดใน	ขุนอมแฮดใน	๕	สบโขง
ศศช.บ้านพะอัน	พะอัน	๕	สบโขง
ศศช.บ้านอุแจะ	อุแจะ	๖	สบโขง
ศศช.บ้านห้วยแห้ง	ห้วยแห้ง	๖	สบโขง
ศศช.ห้วยยาว	ห้วยยาว	๗	สบโขง
ศศช.ตะกอดะ	ตะกอดะ	๘	สบโขง
ศศช.บ้านแม่หลองใต้	แม่หลองใต้	๙	สบโขง
ศศช.บ้านมอโพทะ	มอโพทะ	๙	สบโขง
ศศช.วามะทะ	วามะทะ	๙	สบโขง
ศศช.ที่พะแหล่	ที่พะแหล่	๙	สบโขง
ศศช.สะเรเดคี	สะเรเดคี	๙	สบโขง
ศศช.บ้านโอโลคิบน	โอโลคิบน	๑๐	สบโขง
ศศช.บ้านโอโลคีส่าง	โอโลคีส่าง	๑๐	สบโขง

๓.๔ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออมก๋อย จำนวน ๑๐๕ แห่ง (ต่อ)

ศศช.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
ศศช.บ้านครอทะ	ครอทะ	๑๐	สบโขง
ศศช.บ้านเมโลเด	เมโลเด	๑๐	สบโขง
ศศช.บ้านจือทะ	จือทะ	๑๐	สบโขง
ศศช.บ้านทีเลอเปอติ	ทีเลอเปอติ	๑๐	สบโขง
ศศช.บ้านเคนเจือติ	บ้านเคนเจือติ	๑๐	สบโขง
ศศช.มอโกลทะ	มอโกลทะ	๑๐	สบโขง
ศศช.บ้านพะเบี้ยว	พะเบี้ยว	๑๑	สบโขง
ศศช.บ้านมอติ	มอติ	๑๑	สบโขง
ศศช.บ้านราชา	ราชา	๑๑	สบโขง
ศศช.บ้านห้วยน้ำผึ้ง	ห้วยน้ำผึ้ง	๑๒	สบโขง
ศศช.บ้านผาแดง	ผาแดง	๑๒	สบโขง
ศศช.บ้านห้วยตองสาต	ห้วยตองสาต	๒	อมก๋อย
ศศช.บ้านผาแดง	ผาแดง	๑๒	อมก๋อย
ศศช.บ้านรังบี	รังบี	๑๕	อมก๋อย
ศศช.บ้านยองแหละ	ยองแหละ	๑๕	อมก๋อย
ศศช.บ้านห้วยจิโน	ห้วยจิโน	๑๗	อมก๋อย
ศศช.บ้านแม่ระมิดหลวง	แม่ระมิดหลวง	๑๗	อมก๋อย
ศศช.บ้านแม่ระมิดน้อย	แม่ระมิดน้อย	๑๗	อมก๋อย

จังหวัดตาก

๓.๕ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอท่าสองยาง จำนวน ๔๑ แห่ง

ศศช.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
ศศช.บ้านป่าสัก	ป่าสัก	๕	แม่หละ
ศศช.บ้านเลเคาะ	เลเคาะ	๑๐	แม่หละ
ศศช.บ้านทีหนึ่ติ	ทีหนึ่ติ	๑๒	แม่หละ
ศศช.ห้วยหมาบ้า	ห้วยสินา	๙	แม่ตื่น

๓.๕ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอท่าสองยาง จำนวน ๔๑ แห่ง (ต่อ)

ศศช.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
ศศช.บ้านพะบอเรเคาะ	พะบอเรเคาะ	๑๐	แม่ต๋าน
ศศช.บ้านแม่ต้อคี	ขุนห้วยแม่ชะโหมะ	๓	แม่ต๋าน
ศศช.บ้านเลอผาโต้	ขุนห้วยแม่ชะโหมะ	๓	แม่ต๋าน
ศศช.บ้านขุนห้วยนกกก	ป้อหยาลู	๑๐	แม่ต๋าน
ศศช.บ้านเลอเปะปัวคี	กะติ	๑๐	แม่ต๋าน
ศศช.บ้านพะต้อม่อโจ	แม่แหละ	๖	แม่แหละ
ศศช.บ้านแม่แหละโพคี	พะต้อม่อโจ	๑๑	แม่แหละ
ศศช.บ้านธาตุ	แม่แหละคี	๑๒	แม่แหละ
ศศช.บ้านคะแนจ้อคี	คะแนจ้อคี	๑	แม่อุสุ
ศศช.บ้านมอโกโพคี	มอโกคี	๑	แม่อุสุ
ศศช.บ้านตะก้วยหนู	ตะโกะคี	๗	แม่อุสุ
ศศช.บ้านมอโกคี	มอโกคี	๗	แม่อุสุ
ศศช.บ้านเลอก่อโกร	ตะโกะคี	๗	แม่อุสุ
ศศช.บ้านโกจิโกร	มอทีทะ	๙	แม่อุสุ
ศศช.บ้านเลอเตอโกร	มอทีทะ	๙	แม่อุสุ
ศศช.บ้านทีกอไกล	ดอกไม้สด	๑๐	แม่อุสุ
ศศช.บ้านเปิ้ลลู่	ดอกไม้สด	๑๐	แม่อุสุ
ศศช.บ้านมีหย่อโจ	ดอกไม้สด	๑๐	แม่อุสุ
ศศช.บ้านเซอแซวาคี	แม่ระเมิง	๘	แม่สอง
ศศช.บ้านผาแดง	แม่ผาแดง	๑๕	แม่สอง
ศศช.บ้านก่อบอทะ	แม่ผาแดง	๑๕	แม่สอง
ศศช.บ้านคุดะ	แม่ผาแดง	๑๕	แม่สอง
ศศช.บ้านสันดอยงาม	สันดอยงาม	๑๖	แม่สอง
ศศช.บ้านซอแซ่ลู่	สันดอยงาม	๑๖	แม่สอง
ศศช.บ้านทีชะหนอ	อมกอทะ	๗	แม่จะหลวง
ศศช.บ้านตะชูเด	วะหย่าโล	๘	แม่จะหลวง
ศศช.บ้านตะโดกุก	แม่ตั้น	๒	ท่าสองยาง
ศศช.บ้านมอกูตุน้อย	แม่ตั้น	๒	ท่าสองยาง
ศศช.บ้านแม่ปอทะ	มอกูตุน้อย	๓	ท่าสองยาง

๓.๕ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอท่าสองยาง จำนวน ๔๑ แห่ง (ต่อ)

ศศช.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
ศศช.บ้านมอญตุ้หลวง	มอญตุ้	๓	ท่าสองยาง
ศศช.บ้านแม่ละบู	มอญตุ้	๓	ท่าสองยาง
ศศช.บ้านแม่ล่อทะ	มอญตุ้	๓	ท่าสองยาง
ศศช.บ้านแม่เหว่ยทะ	แม่เหว่ย	๔	ท่าสองยาง
ศศช.บ้านอูระโกร	แม่เหว่ย	๔	ท่าสองยาง
ศศช.บ้านห้วยขี้หมี	แม่ตื่น	๖	ท่าสองยาง
ศศช.บ้านอุคค	แม่ละนา	๖	ท่าสองยาง
ศศช.บ้านแม่หิดคี	สวนอ้อย	๙	ท่าสองยาง

๓.๖ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออุ้มผาง จำนวน ๔ แห่ง

ศศช.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
ศศช.บ้านแม่ละมุ้งคี	แม่ละมุ้งคี	๔	แม่ละมุ้ง
ศศช.บ้านเดลองปอบอ	นุโพ	๔	แม่ละมุ้ง
ศศช.บ้านนุกะโทะวา	นุกะโทะวา	๒	แม่จัน
ศศช.บ้านคอโซทะ	คอโซทะ	๒	แม่จัน

๓.๗ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอบพพระ จำนวน ๒ แห่ง

ศศช.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
ศศช.บ้านคีรีน้อย	คีรีน้อย	๑	รวมไทยพัฒนา
ศศช.บ้านผากะเจือ	ผากะเจือ	๙	พพพระ

๓.๘ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอแม่ระมาด จำนวน ๙ แห่ง

ศศช.	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
ศศช.บ้านห้วยแห้ง	ห้วยแห้ง	๙	คะเนจื้อ
ศศช.บ้านทึม	ทึม	๑๐	คะเนจื้อ
ศศช.บ้านห้วยอีกก้าง	ห้วยอีกก้าง	๔	สามหมื่น
ศศช.บ้านห้วยมะพร้าว	ห้วยมะพร้าว	๔	สามหมื่น
ศศช.บ้านห้วยพลู	ห้วยพลู	๔	แม่ตื่น
ศศช.บ้านพะละดอ	พะละดอ	๔	แม่ตื่น
ศศช.บ้านห้วยสีนา	ห้วยสีนา	๘	แม่ตื่น
ศศช.บ้านห้วยดอกเกี้ยง	ห้วยดอกเกี้ยง	๘	แม่ตื่น
ศศช.บ้านห้วยดินหม้อ	ห้วยดินหม้อ	๑๑	แม่ตื่น

๔. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

๔.๑ จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๔ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
จรรยาอิสลาม	ศาลาใหม่	๓	ศาลาใหม่	ตากใบ
นิรันดร์วิทยา	ตะโละเน็ง	๔	บางปอ	เมือง
อับดีดาวิทยา	ปริจี๊ะ	๗	ลาโละ๊ะ	รือเสาะ
ตันตันหยง	สโลว์มุกิตยือแร	๗	รือเสาะ	รือเสาะ

๔.๒ จังหวัดยะลา จำนวน ๑ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
สมบูรณ์ศาสน์	ปะแต	๖	ปะแต	ยะหา

๔.๓ จังหวัดปัตตานี จำนวน ๑ แห่ง

โรงเรียน	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
คลองหินอิสลามวิทยา	คลองหิน	๒	ปากล่อ	โคกโพธิ์

๕. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ

จังหวัดสกลนคร

๕.๑ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ อำเภอกุสุมาลย์ จำนวน ๙ แห่ง

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
บ้านนิรมย์	นิรมย์	๕	กุสุมาลย์
ประชาสุขสันต์	นิรมย์	๑๒	กุสุมาลย์
บ้านโนนสะอาด	โนนสะอาด	๗	กุสุมาลย์
บ้านหนองหอย	หนองหอย	๔	กุสุมาลย์
บ้านนาดี	บ้านนาดี	๑	โพธิ์ไพศาล
บ้านโพนทอง	โพนทอง	๒	โพธิ์ไพศาล
บ้านกุดสะกอย	กุดสะกอย	๗	โพธิ์ไพศาล
บ้านม่วง	ม่วง	๕,๑๐	นาโพธิ์
บ้านกุงศรี	กุงศรี	๑,๙	นาเพียง

จังหวัดน่าน

๕.๒ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ อำเภอบ่อเกลือ จำนวน ๖ แห่ง

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
บ้านห้วยโป่ง	ห้วยโป่ง	๑๐	บ่อเกลือใต้
บ้านสะไ	สะไ	๒	บ่อเกลือเหนือ
บ้านน้ำว้า	น้ำว้า	๖	บ่อเกลือเหนือ
บ้านน้ำเคะ	น้ำเคะ	๔	ดงพญา
บ้านสว้า	สว้า	๗	ดงพญา
บ้านผาสุข	ผาสุข	๓	ภูฟ้า

จังหวัดตาก

๕.๓ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ อำเภอแม่สอด จำนวน ๒ แห่ง

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ	บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
บ้านขุนห้วยแม่สอด	ขุนห้วยแม่สอด	๖	พระธาตุผาแดง
พะเต๊ะ	พะเต๊ะ	๔	พระธาตุผาแดง